Ե. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1362 — ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 18 ՅՈՒԼԻՍ 1888 — (Ն. Տ.) 30 ՅՈՒԼԻՍ 1888 — 20 ԶԻԼԳԱՏԻ 1305

20 ՓԱՐԱ

ԱՌԱՔՄԱԿ ԿԱՄ ԵՒ ԻՐԵՆ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ.
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-Խան

Direction du Journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ եւ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԳԻՆԵՐԸ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան	գահկան արծաթ	160
» » Վեցամսեայ	»	80
» » Երեամսեայ	»	40
Դուռաւոր » եւ տեղական		
Թղթատարով տարեկան	» »	240
Դուռաւոր համար եւ տեղական		
Թղթատարով վեցամսեայ	» »	120
Օտար երկիրներ, տարեկան	ֆրանք	58
» » վեցամսեայ	»	26

Դուռս զրկուած լրագրաց հատուցս ծախքը Տեսչութեան վրայ է
խմբագրութեանս զրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չտրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 18 ՅՈՒԼԻՍ, 1888

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՍԱՀԱԿ-ՄԵՍՐՈՊԵԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿ

ԵՒ ԻԶՄԻՐԵԱՆՑ ԿՏԱԿ

Սրբոց Թարգմանչաց Սահակայ և Մեսրոպայ տօնախմբութեան օրն, անցեալ հինգշաբթի, բարեբիչատակ Յովսէփ Իզմիրեանցի կտակին գործադրման առթիւ, Ազգային Ժողովոյ Նորաշէն սրահին մէջ գեղեցիկ հանդէս մը տեղի ունեցաւ, որոյ ընդարձակ նկարագրութիւնն հրատարակեցաւ մեր ուրբաթ աւուր թուով.

Ուսերդ է — և կամ չէ—յիշեցնել թէ Յովսէփ Իզմիրեանց 20,000 ռուպլ (իբր 2,000 ոսկի) թողած է, որոյ տարեկան տոկոսին կէսը, 60 ոսկի, կը գործածուի քաջալերելու այն ուսումնասիրութիւններ որոց նպատակն է պարզել Հայոց նախնի և հայրենի կենցաղն իւր այլ և այլ երեւութից տակ, պատմական, աշխարհագրական կամ տեղագրական, լեզուաքննական, և այլն։ Միւս 60 ոսկին արդէն յատկացած է՝ ըստ փափաքանաց կտակարար բարերարին՝ կարնոյ հայ իգական վարժարանին մէջ կարի, ձեւի և ասեղնագործութեան վարժուհւոյ մը պահպանման։ Բարերարին այս կրկին նպատակաւ թողած դրամագլուխը վերածուած է ռուսական «Խնայելենաւոր պարտատոմսերու», որոց տոկոսը միայն կը վճարուի Փեթերպուրգի ելմտարկն պաշտօնատան մէջ հաստատեալ Մեայուն յանձնաժողովոյ մը կողմէ։ Այդ պարտատոմսեր ամեն տարի ներկայացուելով Քրէտի Լիոնէի Կ. Պոլսոյ գրասենեակ, Ս. Պատրիարք Հօր ստորագրութիւնը կրող ընկալագրոյ մը փոխարէն կը գանձուի 120 ոսկին։

Իզմիրեանց մրցանակն իւր ուղղակի և անուղղակի օգուտներով ազգային կարեւոր հաստատութիւն մը դարձած է։ Իւր ուղղակի օգուտը ակներև են։ Այնպիսի ժամանակ մը ուր Ազգին ամեն դասուց ուշադրութիւնը նիւթական կենաց անձուկ պահանջներով գրաւեալ կը թուի, և ուր հնութեան ուսումնասիրութիւնը ո՛չ Մեկենասներ կը գտնեն մեծատանց քով, ո՛չ ալ ջերմ ընդունելութիւն Ժողովրդեան քով, Իզմիրեանց մրցանակն ազգային հնախօսական և հայրենագիտական ուսումնասիրութեանց համար քաջալերմ է։ Գումարը մեծ չէ թէեւ, բայց մրցանակն ինքնին բարոյական և գրական փառք մ'է, և ընթերցասէր հասարակութեան համար ալ ազգու յանձնարութիւն մը ի նպաստ վարձատրեալ երկին։ Խրախոյսներ կը պակէին ազգային պատմական ուսումներով պարապելու, որը ընդհանրապէս բարձի թողի եղած են նիւթական ապրուստի ետեւէ վազող ժողովրդեան մը մէջ, որ գրական մարդիկ մեծաւ մասամբ կը զբաղին կամ կը փափաքին զբաղիլ անմիջապէս շահաւէտ գործերով, և եթէ պիտոյ ալ զգան, նիւթական բաջալերներ չեն գտներ պատմական քննութեամբք ու խուզարկութեամբք զբաղելու։ Լաւ նշմարելով թէ ազգի մը մէջ ազգութեան ոգին վառ պահող մեծագոյն ուսումը պատմական ուսումն է, բարեբիչատակ Իզմիրեանց արդարեւ ոքանչելի գաղափար մը ունեցած է՝ Հայութեան և հայ Հայրենեաց վերաբերեալ ուսմանց մրցանակ մը յատկացնելով։

Այս բարերարութիւն աւելի եւս օգտակար պիտի լինի Ազգին՝ համանման բարերարութեանց յորդորելով Ազգիս հարուստներն։ Ի՞նչ գեղեցիկ օրինակ բարեկեցիկ ազգայիններու համար։ Մեծ հարստութիւն մը չէ Իզմիրեանցի կտակածը։ բայց որպիսի՛ անմահ միջատակարան մը իւր անուան համար։ Ընդէ՞ր չհրապուրուին մեր մեծատունք՝ մեր ազգային այլ և այլ կարգի պիտոյից հայթայթիչներու համար ուրիշ մրցանակներ հաստատելու։ Ամեն քաղաքակիրթ ազգի մէջ կան այսպիսի բազմաթիւ և բազմատեսակ մրցանակներ։ Ո՛չ միայն գրական և գիտական աշխատութիւններն, այլ և առաքինութիւնն անգամ ունի իւր դրամական մրցանակները։ Մեծ թէ փոքր գումարով մը, հայ հարուստներ կարող են իրենց անունն անմահացնել՝ մէկ մէկ մրցանակ հաստատելով, որը տարեկան բաշխումն իրենց ալ տարեկան տօնախմբութիւնը պիտի լինի, որուն պիտի մասնակցին Ազգին ամենէն աւելի ուշիմ, պատուաւոր և զգայուն դասերն, ինչպէս հինգշաբթի աւուր հանդէսն էր Յովսէփ Իզմիրեանցի համար։

Հինգշաբթի աւուր հանդէսն ուրիշ նկատմամբք ալ ուշագրաւ էր։ Կտակները մեր մէջ հետզհետէ կը պակսին, մինչ Ռուսիոյ Հայոց մէջ հանրային կեանց մէկ յոյժ սովորական երեւոյթն է այժմ տեսնել որ քիչ շատ բարեկեցիկ Հայ մը մեռած ատեն, կամ մինչև իսկ ի կենդանութեան, կտակ մը կը թողու Ազգին, իւր անունն անմահացնելու թէ՛ ազգային և թէ կրօնական եռանդեամբ ու նախանձաւորութեամբ իւր հայրենակիցք և ազգային իշխանութիւնք հոգ կը տանին կտակին խղճի մտօք գործադրման։ Ոմանք մեր մէջ կտակաց նուազին հայ Ժողովրդեան աղքատանալուն կը վերագրեն։ Բայց առաջները կտակ ընողները մեծահարուստ անձինք միայն չէին։ Եւ բաց աստի, հիմակ ալ ունինք, գէթ ի Կ. Պոլիս, գրեթէ նոյնչափ հարուստներ որչափ քառորդ դար յառաջ։ Ամիրայական մասնաւոր ընտանիքներ եթէ աղքատացած են, անոնց փոխարէն կարգ մը անչափ ընտանիքներ հարստացած են անկէ ի վեր։ Մեք կը կասկածինք թէ կտակներու նուազումը վերագրելի է ո՛չ այնչափ հայ Ժողովրդեան աղքատանալուն որչափ մեր բարեկեցիկ դասուն մէջ կրօնական զգացման նուազելուն։ Հոգւոյ անմահութեան վրայ հաւատքն և կրօնի ու եկեղեցւոյ սէրը մեր հարց և նախահարց գործել տուած են շատ գործեր ազգասիրութեան եւ հայրենասիրութեան, և այն կրօնական զգացմանց տկարանալուն չափով շատերուն ալ ազգասիրութիւնը տկարացած է այժմ։ Ամեն վայելք այս աշխարհի մէջ վայելելու յոյսն ու բաղձանքը շատերն անտարբեր կ'ընէ անմահութեան։ Իսկ կտակն հոգւոյ անմահութեան, Ազգին անմահութեան և առաքինութեան անմահութեան վրայ զրաւոր հաւատք մը կ'ենթադրէ։

Կրօնական զգացմանց տկարացման հետ անվստահութեան զգացում մ'ալ տիրած է, որ ո՛չ նուազ կը վնասէ ազգային կտակներու։ Ժողովրդեան մտքին մէջ համոզման պէս բան մը գոյացած է թէ կտակները խղճի մտօք չեն գործադրուիր։ Ազգային խնդրոց մէջ կտակին խնդիրները միշտ կարեւոր տեղ մը գրաւած են։ Սահմանադրութեան հեղինակները դիտած են այս մասին ժողովրդեան արգար դիւրազգածութիւնն, և 50 դդ յօդուածով տրամադրած են կտակաց յատուկ հոգաբարձութեան մը կազմութիւնը, բաղկացեալ եօթն անձերէ, որոց երեքն եկեղեցական և չորսն աշխարհական, «կտակաց օրինաւոր կերպիւ և կտակարարին նպատակին ու դիտաւորութեան համեմատ գործադրութեան հսկելու» պաշտօնով։ Բայց նոյն իսկ այս կտակաց հոգաբարձութեան տարիներէ հետէ կազմուելի չկարենալը ցաւալի տկարութիւն մը չէ՞ Ազգ. Վարչութեան համար։ Ժողովրդեան կասկածները թէ կտակները խղճի մտօք չեն գործադրուիր, բոլորովին անհիմն չեն անդուցտ։ Ժողովրդային համոզմունք սովորաբար արդիւնք են աւելի կամ նուազ փոքրաւական դիտողութեան, և դուն ուրեք կը պատահի որ բոլորովին անհիմն և անտեղի լինին։ Փափաքելի էր սակայն որ ստոյգ լիներ Քաղաքական Ժողովոյ Ատենապետին անցեալ աւուր յայտարարութիւնը թէ «նոր սկզբունքներ Ազգին մէջ սկսած են մտնել, և չնորհիւ այդ սկզբանց՝ կտակներն այսուհետեւ խղճի մտօք պիտի յարգուին»։ Մեք որչափ գիտենք, այդ «նոր սկզբունքներ» ուղղիւ և պարկեշտ մարդոց համար ամեն ժամանակ կային և կան, իսկ անուղիղ և անպարկեշտ մարդոց համար՝ որչափ եւս ուսեալ և հարուստ՝ չկան և չկային առաջներն ալ։ Դեռ այսօր մարդ ցաւ ի սիրտ կը լսէ թէ հայ երիտասարդ մը իւր հօր կտակը փճացնել կ'աշխատի, և մինչեւ իսկ յաջողեր է փճացնել, և ուրիշ ո՛չ նուազ երեւելի Հայեր իրենց մօր կտակն անգործադրելի թողեր են, հակառակ ազդեցիկ դիտողութեանց, կամ ուրիշներ իրենց եղբօր կտակն, ևն. ևն։ Բայց որովհետեւ մեր Ազգին մէջ անպարկեշտ մարդիկ կան, կը հետեւի՞ թէ կարողութիւն ունեցող ազգայիններ բնաւ կտակ ընելու չեն Ազգին։ Կտակներ ուրիշ ազգերու մէջ խնդրոյ նիւթ չե՞ն լիներ։ Ուրիշ ազգերու մէջ կտակներու տրամադրութիւններ խեղդիւրել չանացողներ չե՞ն գտնուիր։ Պիտանի բանն այն է որ ազգային իշխանութիւնն ուշի ուշով հսկէ կտակաց խղճի մտօք գործադրման, և այս մասին Իզմիրեանց կտակին գործադրման կերպն յոյժ գեղեցիկ օրինակ մ'է։ Իզմիրեանց կտակի Մնայուն Յանձնաժողովն ամենամեծ ուշադրութեամբ հոգ տարաւ իրեն յանձնեալ կտակը բառ առ բառ և կէտ առ կէտ բարեբիչատակ կտակարարին կամաց համաձայն գործադրելու, և թէ՛ մեղ և թէ Ռուսիոյ Հայոց տուաւ շատ նպաստաւոր գաղափար մը այն կարողութեան վրայ զոր կ. Պոլսոյ Հայոց Վարչութիւնն ունի՝ երբ որ ուզէ՝ կտակ մը եւրոպեան ճշդութեամբ գործադրելու։ Ինչո՞ւ համար նոյն վարչական հոգածութեան առարկայ չլինին ուրիշ ո՛չ նուազ կարեւոր կտակներ, զորս ժամանակ առ ժամանակ թողեր են Ազգին մեծ ու փոքր բարերարներն։ Եւ երբ բարերարաց վերջին կամքերն յարգելու այնչափ հոգ տարուի, ո՞վ է այն որ կարենայ կասկածիլ թէ Թուրքիոյ Հայոց կեդր. Վարչութիւնն ու գործիչները անհոգ կը վարուին կտակներու մասին, և այլ կը գոցեն կտակային զեղծումներու։

Ինչպէս Իզմիրեանցի կտակը պիտի ունենայ իւր անուղղակի օգուտներ՝ հետեւելի օրինակ մ'ընծայելով հայ մեծատանց, սոյն կտակի գործադրիչ Մնայուն Յանձնաժողովն գովելի պաշտօնավարութիւնն եւս պիտի ունենայ իւր անուղղակի օգուտներ՝ կտակ ընելու տրամադիր ամեն ազգասոց ներշնչելով փրկարար վստահութիւն մը, կամ ամրապնդելով և քաջալերելով այնպիսի վստահութիւն մը, և այսպէս վառ պահելով ու թերեւս զարգացնելով ազգային հաստատութեանց պահպանման այն մեծ միջոցը,—բարեգործական ոգին, որ ներկային համար նպաստներով եւ ապագային համար կտակներով կարտայայտի։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՌՈՒՍԻ ԴԱՂԹԱԿԱՆՔ Ի ՌՈՒՍԱՀԱՅԱՍՏԱՆ

Տօն գեսի վրայ Ռոսդով քաղաքէն կը գրեն Ռոսդէ Բուէսէ լրագրին թէ այդ քաղաքի մէջէն անցնելով Անդրկաւկասիայէն (ռուսական Հայաստանէն և Վրաստանէն) Ռուսիոյ ներքին նահանգները կը վերադառնան այն ռուս գաղթականք, որք անցեալ տարի և երկու տարի յառաջ գաղթեցին դէպ Անդրկաւկասիա։ Այս գաղթականք չատ գէշ վիճակի մէջ կը գտնուին, և կը ցաւին որ իրենց բոլոր յոյսեր ի դերեւ ելան։ զի կը կարծէին գտնել ի Կաւկասիա և Յանդրկաւկասիա ամեն տեսակ յարմարութիւններ և արտօնութիւններ, իսկ ընդհակառակն հարկադրեցան մաքառիլ տնտեսական անյաղթելի դժուարութեանց և արգելքներու դէմ, որոց չկրնալով յաղթել, այժմ մուրացկանութեամբ կը վերադառնան Ռուսիոյ ներքին գաւառներն, իրենց ծննդավայրը, մանաւանդ Սեւ Մովու շրջակայքը։

ԿԱՑՍԵՐԱԿԱՆ ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Հավաս վերջապէս կը հարկադրի խոստովանիլ թէ Վիլհէլմ Կայսեր ի Փեթերսպուրգ ուղեւորութիւնը քաղաքական հետեւանքներէ բոլորովին զուրկ չէ եղած։

Գերմանիոյ և Ռուսիոյ Կայսերաց տեսակցութենէն յետոյ, քաղաքական կացութիւնը սա է. Ռուսիա ինչ որ կ'ըսէր ցարդ Պուլկարիոյ մասին, անոր վրայ կը պնդէ։ այս մասին իւր քաղաքականութիւն փոփոխութիւն չէ կրած։ Բայց այս անգամ, ամեն ժամանակէ աւելի, Գերմանիա նպաստաւոր է ռուսական քաղաքականութեան ի Պուլկարիա, և մինչև իսկ Վիլհէլմ Կայսր յանձն առեր է համոզել զԱւստրիա որ ինքը ևս հաւանի ռուսական քաղաքականութեան։

Միւս կողմէ, ֆրանքուգերման խնդրոյն և այլ եւրոպական միջազգային խնդրոց առթիւ Ռուսիա ո՛և է պարտաւորութեան ներքեւ չէ մնած։ իւր գործողութեան ազատութիւնը կը պահէ եւրոպեան պատահականութեանց մասին։ Վերջապէս, Գերմանիոյ և Ռուսիոյ Կայսերք իրենց խաղաղասէր զգացման բացարձակ հաւաստիքը տուեր են միմեանց։

Այս կարգադրութեան մէջ ամենէն ուշագրաւ կէտն այն է թէ Գերմանիա յանձն առած է համոզել զԱւստրիա որ հաւանի ռուսական քաղաքականութեան ի Պուլկարիա։ Բայց բաւական ժամանակէ մ'ի վեր կը տեսնենք թէ Պիզմարք Իշխան Ռուսիոյ պալքանեան քաղաքականութեան նպաստաւոր է, և ցարդ չէ յաջողած Ռուսիոյ և Աւստրիոյ միջև հաճաձանութիւն գոյացնել։ Կ'երեւի սակայն թէ այս անգամ բան մը պիտի լինի Պուլկարիոյ մասին։ Ֆերտինանտ Իշխան դիրքը չատ խախուտ է կ'ըսուի, և կ'երեւի թէ այս անգամ Գերմանիա ազդու գործողութիւն մը պիտի ընէ պուլկարական խնդրոյն ռուսական բաղձանաց համաձայն ելք մը տալու համար։

Վիլհէլմ կայսր Ռուսիա կը ճամբորդէր այն միջոցին—այն քիչ չատ տագնապալի միջոցին — երբ իւր կին՝ Գերմանիոյ Կայսրուհին՝ նոր անդամով մը կը ճոխացնէր կայսերական գերդաստանն։ Այս առթիւ, որպէս գերման բժշկաց Ֆրէտերիկ-Վիլհէլմիա Կայսրուհւոյն դէմ ուղղեալ Տեղեկագրոյն հրատարակման առթիւ, Վիլհէլմ Բ ցոյց տուաւ թէ ընտանեկան փափագոյն զգացումներն ու նկատումները կարող է զոհել քաղաքական հայեացքներու։ Սպասելով քաղաքական յաջողութեան, Վիլհէլմ Կայսր ընտանեկան վիճակը չատ յաջող է։ Երկինք իւր աղօթքը լսեց, և հինգերորդ զաւակն ալ մանչ եղաւ։ կը յիշուի թէ իւր կնոջ յղութեան աւթիւ Վիլհէլմ Բ հրապարակաւ փափաք յայտնեց մանչ զաւակներ միայն ունենալու։ «զի, կ'ըսէր, աղջիկ զաւակներ շատ ծախք կը պահանջեն, և անոնց կրթութիւնն ու տեղաւորումն ալ չատ դժուար և փափուկ խնդիրներ են»։ Կ'նայ սակայն ըսուիլ թէ Գերմանիոյ Կայսրը միլիոններով ունի խոնարհ հպատակներ, որք իրեն չափ հոգ չեն ըներ աղջիկ զաւակներ մեծցնելու խնդրոյն վերայ։ Գերմանք բազմաձին ժողովուրդ են, և ոսկաւածին Ֆրանսայի մէջ իսկ հայրերն հարիւ թէ Վիլհէլմ Բի չափ հոգ կ'ընեն աղջիկ զաւակներ ունենալու «անպատեհութեանց» վրայ։

Իտալիոյ Թագաւորին եղբօր՝ Ամատէօ Իշխանին իւր քրոջ գաստեր հետ ամուսնութիւնն օգոստ 11ին տեղի պիտի ունենայ։

—Միացեալ Նահանգաց կառավարութիւնն առաջին անգամ լինելով Խաղաղական Ովկիանոսի մէջ մարտանաւ մը չինել տուաւ, Սան Ֆրանչիսկոյի Նաւարանին մէջ, Զաբլբուռան սրընթաց զբաղաւօրն, ուրի խոչոր թնդանօթով զինեալ։

—Մարոքի Սուլթանին հրամանաց ներքեւ գտնուող զորքերն յունիս 28ին յարձակմամբ առին Պէնի Մկիլթներու ապստամբ ցեղին բերդը։ Թշնամի ցեղերը, տեսնելով թէ անօգուտ է ընդդիմութիւնը չարունակել, երկու օր յետոյ հպատակութիւն յայտնեցին։ Մարոքի Սուլթանը կառավարիչներ կարգեց՝ Պէնի Մկիլթներէն մեծաքանակ տուքեր ժողվելու պաշտօնով։

—Սեպտ. 1ին Լոնտոնի մէջ հեռաբարաշարժ ցուցահանդէս մը պիտի բացուի։ Բովանդակ աշխարհի մէջ երկու տեսակու գեղեցկագոյն դէմքերուն պատկերներն ի ցոյց պիտի դրուի։ Յատկապէս աշխարհի գեղեցկագոյն կանայց սահմանուած ցուցահանդէսին անունը պիտի լինի Մրցանդէս Գեղեցկութեան։

—Վիեննայի մէջ այս օրերս քանի մը սպասյոյ դէպքեր տեղի ունեցան։ Ազնուական մը, Պառոն Փէշի, և իւր նշանած, որ նմանապէս ազնուականուհի մ'էր, Պառոնուհի Քիս, գերեզմանատան մը մէջ ինքնասպան եղան, որովհետեւ իրենց քերդաստանք կը հակառակէին իրենց միութեան։ Ազնուականի մ'ալ զաւակն, 18 ամեայ Պառոն Շէօֆթբը, ինքզինք կախեց, տարեկան բնութեանց մէջ մերժուելուն համար։

—Սպանիոյ հանրային չինուածոց նախարարը նոր նաւահանգիստ մը չինել կուսայ Պիլպայի ծովածոցին մէջ, մէկ միլիոն երկու հարիւր հազար անգլ. ոսկւոյ ծախքով։ Այս չինութիւն մեծապէս օգտակար պիտի լինի Պիլպայի նաւահանգին հանքային տարստութեանց դիակեան եւ բարգաւաճման։ որովհետեւ հանքերու արտադրութիւնները դուրս հանելու կարեւոր միջոց մը տնօրինուած պիտի լինի։ Նաւահանգստին պաշտօնական բացման հանդէսն առաջիկայ աստուն մէջ տեղի պիտի կրնայ ունենալ։

—Անգլիոյ մէջ օրուան մեծ խնդիրն են տակաւին Փառնէլեանց դէմ Թաչլի ծանուցեալ հրատարակութիւնք, որոց ստուգութիւնը քննելու համար մեծաւ մասամբ դատաւորներէ բաղկացեալ Խորհրդարանական յատուկ Ծանձնաժողովոյ մը կազմութեան հաւանած է կառավարութիւնը։

—)(1)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ՕԳԴԱՎ ՖԷՕՅԵԷ

ԱՅՐԻՆ

Ա

Յամին 1868, Իսպէր տը Լա Բավ, երիտասարդ ենթասպայն որ փայլուն ապագայ մ'ունէր, նաւային տեղական ատեանի կը բարձրանար։ Գրեթէ միեւնոյն ժամանակ Մօռիս տիւ Բա-Տըվան տը Ֆրէզմէօզ, իւր մանկութեան ընկերն ու բարեկամն, հրետաւորաց հարիւրապետ կ'անուանուէր։ Իրենց ասպարէզներու տարբերութիւնն յաճախ բաժնած էր այդ երկու երիտասարդներն, առանց սակայն թուլացնելու անոնց մտերմական կապերն։ Երկուքն ալ պատուելի լի՝ թէպէտ ո՛չ մէկ կերպիւ կը նմանէին միմեանց, այսու հանդերձ իրարու յարած էին, հակառակ ֆրանսական առածին։ Իսպէր տը Լա Բավ ցասկոտ, անհանդարտ ու վեհանձն մանուկ մը լինելէ յետոյ, կրօրվի, կրքոտ և խանդավառ մարդ մը եղած էր։ Թխորակ էր, մարմնով թիկնեղ ու առոյգ, եւ հրացայտ սեւ աչ'երով։ Թուէր թէ այդ հուժկու նաւաստին իւր ծնանց վրայ դիւրաւ պիտի կարենար բեկանել իւր տը Ֆրէմէզոզ ընկերն, որ օրիորդի մը հասակն ունէր։ Սակայն երեւցածէն շատ աւելի դժուարին գործ մ'էր այս։ իւր վախտ երեւոյթին ներքեւ, երիտասարդ հարիւրապետը զօրաւոր ջղեր ունէր եւ ո՛չ նուազ զօրաւոր սիրտ մը։ Բաղմարուեստեան վարժարանէն ելնելով, իւր իսկ փափագանօք մնած էր հրետաւորաց ծառայութեան մէջ։ Այդ վայելչագեղ եւ քաղցր երեւոյթով, կապոյտ աչերով եւ նուրբ ու չէկ պեխերով երիտասարդն իւր հրետանեաց թնդիւններուն մէջտեղ միայն կ'ոգեւորուէր, եւ յայտնամ՝ իւր գեղեցիկ դէմքը սատակիչ հրեշտակի երեւոյթներ կ'առնուր։ Արդէն, արտաքին ցոյցեր չունէր իւր բնաւորութիւնն։ Իւր զգայնութիւնն, ի մանկութենէ թէպէտ շատ բուռն, վեհերոտ եւ զգուշաւոր եղած էր։ Տակաւին կը յիշէր թէ այնքան շուարում ունեցած էր սրքան յուզում այն օրն յորում եռանդունն Իսպէր, դեռ տասնամեայ, գաղտնաբար մղած էր զինքը քարէ խաչի մը ստորոտը, գիւղի մէկ քառուղւոյն ծայրն, եւ այդ խաչին վրայ յաւերժական բարեկամութեան ուխտ ընել տուած էր իրեն։

Երդուած էր այդ ուխտն եւ երկուքն ալ հաւատարիմ մնացած էին այնմ։ Իրենց ընտանիքները ձմեռը Բարիզ բնակելով եւ ամառը գիւղի դրացի լինելով, երկու երիտասարդք բնականաբար միմեանց մօտ կը գտնուէին երբ իրենց պաշտօնի դիպուածոց բերմամբ մի քանի աւուր ազատութիւն կը շնորհուէր իրենց։ Այդ առիթէն օգուտ կը քաղէին լրացնելու համար այն թերին զոր նոյն իսկ ամենէն փութիկոտ թղթակցութիւնը կը թողու միշտ բարեկամական զեղմնց մէջ։ Միմեանց կը հաղորդէին իրենց կենաց անցքերն, եւ այդ երկու արի սրտերն՝ այս հաղորդակցութեամբ զօրացած՝ առաւել ևս ամրապնդ կը վերադառնային ի պարքար կենաց։

1869 յունիսին, Պ. տը Լա Բավ սակաւ ինչ պարտասեալ կը վերադառնար ի ծայրագոյն Արեւելս կատարուած արշաւանքէ մը։ Հաղիւ ժամանակ ունեցաւ Մօռիսի ձեռքը սեղմելու, որուն զօրագունդն Ափրիկէ դրկուած էր։ Խոստացաւ երթալ միանալ նմա եւ ժամանակ մը միասին անցուցնել անդ, Վիշիի ջերմուկներուն մէջ սակաւ ինչ իւր անձը գարմանելէ յետոյ։ Երեք շաբաթ վերջ, Մօռիս տը Ֆրէմէզոզ, որ սկսած էր մտահոգութեան մէջ մնալ Իսպէրի լռութեան պատճառաւ, հետեւեալ նամակն ստացաւ։

«Երբեմն ընկերութեանց մէջ պատահած ես արդեօք օրիորդ Մառիանն տ'էրլինուայի, դուստր հանգուցեալ տ'էրլինուա զօրավարին։ Հետագրաւ պատասխանէ՛ ինձ։ Ցոյժ տխրալական է։»

Սոյն հակիրճ նամակին խմաստն ի զուր որոնելէ յետոյ, Պ. տը Ֆրէմէզոզ հրատարեցաւ այս փորձէն եւ ի պատասխանի, հետեւեալ հեռագիրն ուղղեց։

«Բնաւ երրեք։»

Ապա անհամբերութեամբ սպասեց բացատրական նամակի մը զոր ստացաւ մի քանի օրէն։ Աւասիկ այդ նամակն որ կը կցնէ այն խորհրդածութիւններ զորս մերթ ընդ մերթ կը ներշնչէր այն առ Մօրիս։

«Սիրեցեալ վաղեմի բարեկամս,

«Քաջ գիտէի թէ չեմ սխրած բնաւ... (Ահ, նոր բան մը կայ ուրեմն...) Բառասուն-ութ ժամէ ի վեր միայն կրնամ ըսել թէ յիրաւի կը ճանչնամ սէրը... (Կարելի չէ...) Կայծա՛կն է եղեր այն... (Զվախնա՞մ...) Երբեմն կը կարծէի թէ սիրահարուած եմ... (Շիտա՛կը...) Ահ, բարեկամս, ի՞նչ պատրանք։ Ինչպէ՞ս գձուձ, կեղծ, ողորմելի կ'երեւին մեզ այդ կարծեցեալ սարփանքներն, երբ ճշմարիտ սէրը կ'երեւի։ Ինչպէ՞ս ալ կ'զգանք թէ ի՛նքն է... սէրը... Աստուածը. Deus ! ecce Deus !... (Կ'երդնուիմ որ յիմար է...) Ճշմարտապէս համոզուած եմ թէ բոլոր կանոց մէջ միակ կին մը սիրելու նախասահմանեալ ենք... Երբեմն ընդերկար կ'որոնենք զայն... յաճախ կը կարծենք թէ գտած ենք... (Ոհ, այո՛, շատ յաճախ—։) Այլ երբ հուսկ ուրեմն կը պատահինք նմա, ի՞նչ յանկարծական շլացում, ի՞նչ ցնցում կ'զգանք և կ'ըսենք. «Ի՞նքն է։» Որպէսի՛ խորհրդաւոր, ամենազօր, անդիմադրելի կապերով յինքն կը ձգէ նա զմեզ, կը պատէ կը պարփակէ ու կը կաշկանդէ յանկարծակի... (Վերջը՞)։

«Այժմ կ'ըմբռնես անշուշտ, սիրելի բարեկամ, անցեալ աւուր յիմարական նամակիս ոգին... (Բնաւ երբէ՛ք)։ Երբ ինքզինքս գրաւեալ զգացի այդ շանթահարիչ արիփսվ, երբ զգացի թէ սիրաս, գլուխս, կեանքս, հոգիս ամեն ինչ այդ սիրոյն պիտի ենթարկեմ... կասկած մը, երկիւղ մը ծագեցաւ յիս։ մտածեցի թէ—իմ ցընորքներս ծանօթ են քեզ—դուցէ այս ձմեռ Բարիզը մէջ հանդիպած ես այդ մանկամարդ աղջկան, եւ եթէ հանդիպած ես նմա, ի հարկէ պաշտած ես...։ Այսպիսի էական կէտի մը վրայ ուզեցի անմիջապէս լուսաբանուիլ, վասն զի լաւագոյն կը համարիմ աշխարհի ծայրը փախչիլ քան թէ սիրային մրցման մը պատճառաւ վտանգեալ տեսնել մեր սուրբ բարեկամութիւնը... (Հէ՛գ ողոյ...)։ Բայց, վա՛ռք Աստուծոյ, Մառիանը տեսած չես եղեր... հետեւաբար չես սիրեր զնա—հետեւաբար պիտի ամուսնամամ իւր հետ։ Գէթ այս է դիտաւորութիւնս, երաշխաւորս, յոյսս։

«Գիտես, բարեկամս, ո՞ւրքան կը սիրեմ կիներն... (Այո՛, անտարակոյս գիտեմ)։ Երբ ատ հասայ, այդ տեսակէտով հմայիչ բնակավայր մ'երեւցաւ ինձ Վիշի։ Անհամար սիրուն կիներ դարասանին մէջ կը ճեմեն նուագածութեան ժամուն։ Այս տեսարանն խորոյն հմայեց զիս, իբր մարդ մը որ բնականն կը սիրէ գեղեցիկն եւ որ, բայ ատտի, Հնդկաձիներուն կը վերադառնայ։ Կ'ըսէի Շաւլ տը Վիլլիէօմ, որում հանդիպեցայ ատտ եւ որ կ'առաջնորդէր ինձ։ «Ճշմարիտն ետ դառնալու փափագ կ'զգամ։ այնքա՛ն բազմաթիւ սիրուն կիներ կան ատտ որ կը խռովիմ եւ դանելիք դարմանս կը խանգարի...։» Այս դիրքին մէջ էի, երբ անցեալ երեքշաբթի, երեկոյեան նուագածութեան պահուն—աքանչելի օր մը կար եւ բազմութիւնն այդքան հոմ եւ փայլուն եղած չէր դեռ—երկու կիներ՝ զորս առաջին անգամ կը տեսնէի, մանկամարդ մը եւ պառաւ մը, համեստօրէն կ'անցնին ճեմուղաց մէջէն եւ կ'ուգան բազմիլ մեզմէ երկու քայլ հեռի... Նոյն ժամայն, սիրելի բարեկամ, այն գեղանի կանայք՝ որք դիւրաւորբոք յարմտութեանս առարկան էին առաջի օրը, դադրեցան գոյութիւն ունենալէ։ տեւեւ պաճուճապատանքներ եւ ոգեղ ու նեամ կիներ միայն կը նշմարէի շուրջս։ Մի՞ակ սիրուն կին մը կայ դարասանին մէջ... ի՞ Վիշի... աշխարհի մէջ։ ի՞նքն է։

«—Ահ, Աստուած իմ, ըսի առ Վիլլիէօ, ի՞նչ է այս։

«—Դիցուհի մ'է, ըսաւ Վիլլիէօ։

«—Կը տեսնեմ թէ այնպէս է... բայց իւր անո՞ւնը, իւր մանկանացուն անո՞ւնը։

«—Օրիորդ Մառիանն տ'էրլինուա, դուստր հանգուցեալ տ'էրլինուա զօրավարին։ Իւր քավնտոնն է հօրաքոյրը, Տիկին Բօմպալէօ, որուն որդին տեսած ենք Ակուամբին մէջ։

«Կը հարցնեմ բարեկամիս թէ անձնապէս կը ճանչնայ այդ տիկինները,—կը ճանչնայ։ Կը խնդրեմ որ ներկայացունէ զիս,—կը ներկայացունէ։ Երեկոյին, վերջապէս կը գտնեմ զանոնք Գաղինօն։ կը խօսակցիմ, կամ լաւ եւս մի քանի բառեր կը թոթովեմ օրիորդ տ'էրլինուայի առջեւ։ Այդ վայրկեանէն կ'զգամ թէ ճակատագիրս որոշուած է... Ցաջորդ գիշերն էր, բարեկամս, որ զիս պատեց այն ցնորական երկիւղը զոր յայտնեցի քեզ եւ զոր այնքան լաւ փարատեց քու պատուական հեռագիրդ։

(Շարունակելի)

ԱՅՍ ԱՒՈՒՐ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՎԻԼՀԵԼՄ ԿԱՅՍՐ Ի ՌՈՒՍԻԱ

ՓԷՏԵՐԲՈՒՐԳ, 23 յուլիս.— Վիլհելմ Կայսր և իւր եղբայր Հայրիին Իշխան Նէսքիի և Մեծ Մոսքվայի ժառանգներուն մէջ պտոյտներ ընելէ յետոյ, Փեթերհոֆ վերադարձան։ Երէկ, կիրակի, ներկայ գտնուեցան հոգեւոր պաշտաման աւետարանական եկեղեցւոյն մէջ։ Յետոյ գնացին ռուսական մատուռն, ուր հաւաքուած էր ռուսական կայսերական գերդաստանը։ Յետ արարողութեան, նախաճաշ ի Փեթերհոֆ։

ՓԷՏԵՐԲՈՒՐԳ, 24 յուլիս.— Զարը, Կոմս Հերպերթի Պիզմարքի հետ տեսակցութենէն մը ետքն, անոր նուիրեց Ալեքսանդր Նէսքիի ականակուռ պատուանշանը։ Վիլհելմ Կայսրն ալ, որ երկար խօսակցութիւն մը ունեցաւ Պ. Կիրսի հետ, անոր նուիրեց Սև Արծուի ականակուռ խաչն։ Հանդիսական հացկերոյթին մէջ, ոսկեղէն սպասը դրուած էին կայսերական սեղանին վրայ և արծաթեղէն սպասը՝ միւս սեղաններուն վրայ։ Հրաւիրեալներէ ետքը, երկոքին Կայսերը և Զարուհին երկաթուղիով գացին Քրանսօէ-Սելոյի բանակատեղն, ուր անցուցին գիշերն։ Երէկ առաւօտ, Ալեքսանդր Գ և Վիլհելմ Բ զօրահանդէսի վայրը գնացին։ Վիլհելմ Բ այլէ անցուց Վիպորկի զօրագունդն, որոյ պատուակալ զնդապետն է, և այլ և այլ վարժութիւններ ընել տուաւ անոր, և իվերջոյ գնդին առաջնորդելով Զարին առջեւէն անցաւ։ Յետոյ երկոքին վեհապետք դիտեցին հեծելազօրաց մեծ շարժումները որք երկու ժամէ աւելի տեւեցին, և վերջացան մէկ գծի վրայ ընդհանուր յարձակմամբ մը։ Զարուհին և մեծ դքսուհիք, կայսերական վրանին առջեւ, կը դիտէին այս զինուորական տեսարան։ Կայսրերն ալ գացին վրանին առջեւ, և իրենց առջեւէ անցուցնել տուին զօրքերը։ Զարը բարձրաձայն գոհունակութիւն յայտնեց նշանաւոր հանդիսացող գունդերուն։ Երեկոյին, Վիլհելմ Կայսր ներկայ էր Յունաստանի Թագուհւոյն անուան տօնախմբութեան առթիւ տեղի ունեցած հանդիսին։

—ՓԷՏԵՐԲՈՒՐԳ, 25 յուլիս.— Երէկ առաւօտ Վիլհելմ Կայսր, ռուս նաւային համազգեստով, վերադարձաւ Հէնրիսրն զբօսանաւն, ի Փեթերհոֆ հրաժեշտ մատուցանելէ յետոյ մեծ-դքսերուն և մեծ-դքսուհեաց։ Մէկ ժամ ետքը, Զարը, Զարուհին և Զարեւիչն Անդրանիկ զբօսանաւով Հէնրիսրնի վերայ գնացին, ուր նախաճաշ մ'ըրին Վիլհելմ Կայսրը հետ։ Միջօրէին երեք ժամ յետոյ, Ռուսիոյ կայսերական գերդաստանը մեկնեցաւ գերմանական նաւէն, որ անմիջապէս խարիսխ վերցուց, և դէպ Սթոքհոլմ տարաւ Վիլհելմ Կայսրը։

—Սթոքհոլմ, 25 յուլիս.— Վիլհելմ Կայսր այս երեկոյ կը սպասուի։ Քրոնշթատի և Սթոքհոլմի հեռաւորութիւնն երեսուն ժամ է։ Ոսկար Թագաւոր Վիլհելմ Կայսրը ընդ առաջ պիտի երթայ։ Կայսրն Սթոքհոլմի մէջ առաջին օրը պտոյտ մը պիտի ընէ, մայրաքաղաքն և շրջակայքն աչքէ անցունելով, և երեկոյին հանդիսական ճաշ մը պիտի տրուի արքայական պալատն մէջ։ Երկրորդ օրը Կայսրը Մէլար լճին մէջ պիտի շրջի, և պիտի այցելէ Տրոթնինկհոլմ գղեակը։

—Սթոքհոլմ, 26 յուլիս.—Շատ դիտուեցաւ թէ Պերլինի ոստիկանութեան տնօրէն Պ. Քրիւկըր, որ Վիլհելմ Կայսրը կընկերանայ, Սթոքհոլմ հասաւ, բայց յարաբերութեան չմտաւ չուէտական ոստիկանութեան հետ, որ յայտարարեց թէ Կայսրը վախնալու բան չունի Սթոքհոլմի մէջ, և Շուէտի ոստիկանութիւնը միանակ կարող է ապահովել անոր անձը։

—Կ'ըսուի թէ Վիեննայի չուրջ ամրութիւններ կառուցանել որոշուած է, և Զօր. Քուն նախագահ կարգուած է այս ամրութեանց յանձնաժողովոյն։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կ'իմանանք թէ Մեծ. Մկրտիչ էֆէնտի Մանուկեան, որ Գատը գիւղէն երեսփոխան ընտրուած էր, հրաժարեր է, ինչպէս կը յիշուի, Վսեմ. Աբիկ էֆէնտի Ունճեան եւս ընդունած չէր երեսփոխանական պատուոյն յոր ընտրուած էր կրկին թաղերէ։

Վսեմ. Ունճեան էֆէնտի քանիցս ցաւ յայտնած էր թէ Ազգ. Ժողովն երեսփոխանական բաղադրիմի հրաժարմանց պատճառաւ՝ իւր բարձր դիրքէն խախտելու վտանգին կենթարկուի։ Աւելորդ է ըսել թէ իւր հրաժարականն Ազգ. Ժողովոյ այդ բարձր դիրքը պահպանելու չի նպաստեր եւ ընդհակառակն օրինակ կը հանդիսանայ բարձրաստիճան ազգայնոց հրաժարելու երեսփոխանական պաշտօնէն։ Հետեւաբար կը փափագինք որ իւր ընտրողք դարձեալ դիմումներ ընելով Ունճեան էֆ.ի մօտ, համոզեն զն. Վսեմութիւն եւս առնուլ իւր հրաժարականը։

Նոյն փափագը կը տածենք նաեւ Գատը գիւղի նորընտիր երեսփոխանէն նկատմամբ։ Մանուկեան Մկրտիչ էֆէնտի մին է այն պատուական երիտասարդաց որք արդիւնաւոր ժամանակութիւն մը կրնան ունենալ Ազգ. Ժողովոյ աշխատութեանց մէջ, հետեւաբար տարակոյս չունինք թէ Գատը գիւղի ընտրողք պիտի համոզեն զՄկրտիչ էֆէնտի՝ չհրաժարիլ այն ազգային պաշտօնէն յոր ընտրուած է ստուար քուէիւք։

Երէկ Մաքրգիւղի եկեղեցւոյն մէջ կատարուեցաւ գիւղին Արծրունեան երկսեռ վարժարանաց տարեկան պարգեւաբաշխութեան հանդէսն ընդ նախագահութեամբ Ամեն. Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարքին Երուսաղէմի, որ իւր շուրջն ունէր Պատրիարքական փոխանորդ Գեր. Գերգ. Մ. Վրդպետ. Յովհաննէսեան և Գիւղին Քարոզիչ Արժ. Գալուստիս Վրդպ. Շիրչեանեան. նոյնպէս ներկայ էին Մաքրգիւղի Գայմագամ Ճեվաղ պէյ եւ այլ բարձրաստիճան պաշտօնատարք և երկսեռ ազգայնոց ընտիր բազմութիւն մը։

Վարժարանին տեղեկագիրը կարդաց Մեծ. կարապետ էֆէնտի Քիւրճիխանեան։ Ընդմիջմամբ երգոց կարդացուեցան ընտիր ճառեր և արտասանութիւններ աշակերտաց և աշակերտուհեաց կողմէ որք ժողովրդեան ջերմ ծափահարութեան արժանացան։ Հանդէսը փակուեցաւ օրհնութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր։

Երէկ առաւօտ Օրթագիւղի Ս. Թարգմանչաց վարժարանին մէջ տեղի ունեցաւ վարժարանին տօնախմբութեան հանդէսն որ թէեւ հինգշաբթի օրուան յատուկ սակայն կիրակի օրուան թողուած էր։

Առաւօտուն եկեղեցական արարողութենէն ետքը տարտուղին գիւղին քարոզիչ Գեր. Վահրամ Եպիսկոպոսի նախագահութեամբ կազմեալ եկեղեցական թափոր մը և ժողովրդեան երկսեռ բազմութիւն, եկեղեցին եկնելով վարժարան գը նացին եկեղեցական երգեցողութեամբ։

Հանդէսը կատարուեցաւ աշակերտաց կողմէ արտասանուած բանախօսութիւններով և ոտանաւորներով ընդմիջմամբ ազգային երգերու։ Ի վերջոյ Գեր. Վահրամ Եպիսկ. խօսք առնելով յիշեց Ս. Թարգմանչաց Սահակայ և Մեսրոպայ յիշատակը, խօսեցաւ վարժարանին անցեալ և ներկայ վիճակին վրայ, օրհնեց անոր բոլոր աշխատաւորներն և մասնաւորապէս ընտրելութիւն յայտնեց Թագաւոր Խորհրդոյն և վարժարանին արդի խնամալարութեան որ գիւղին երիտասարդներէն կազմեալ ընկերութիւն մ'է։

ՀԱՐՈՒԱՆՆԵԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

Երէկ փայլուն հանդիսու տեղի ունեցաւ ի Դուրուչէշմէ, Տիզբանց Ծովզերեալ ապարանքին մէջ, Վսեմ. Միհրան պէյի դստեր՝ Ազն. Օր. Անանա Տիզբանի ամուսնութիւնն ընդ Մեծ. Խոսրով պէյի Ալէքսանեան, կնքահայրութեամբ Գուլումճեան Վսեմ. Պետրոս էֆէնտիի։

Ներկայ էին բազմաթիւ ականաւոր հայ ընտանիքներ և բարձրաստիճան օտարազգիք, օսմ. պաշտօնատարք, դեսպանք, հիւպատոսք և այլք։

Պսակի արարողութիւնը կատարուեցաւ ցերեկուան ժամ 7ին։

Ուրախութեամբ իմացանք, որ հայազգի բժշկապետ ԽԱՐԿՕՎԻ համալսարանի դոցէնտ Ա. Շլեթեան յունիսի 23ին հաստատված է արտակարգ պրոֆէսոր Պատոլոգիայի և Թերապիայի նոյն համալսարանի մէջ։

* * *

Մենք իմացանք, որ ներկայ թուին ՄՕՍԿՎԱՅԻ համալսարանում աւարտեցին 16 հոգի հայ ուսանողներ, որոնցից երկու հոգի ֆիզիկօ մաթեմատիական բաժնում, 1 բնագիտական բաժնում, 3 բժշկականում, 4 լեզուագիտականում և վերջապէս 6 հոգի իրաւաբանական բաժնում։ Բացի սրանից այս տարի Պետրոսեան երկրագործական ճեմարանում 6 հոգի հայ երիտասարդներ են աւարտել իրանց ուսումը և մէկն է Տեխնիական ուսումնարանում։ (Մշակ)

ՏԻԿԻՆ ԷՖՖԻՖ ԱՐՇԱԿՈՒՆԻ

ԿՈՂԱԿԻՑ ԱՐՇԱԿ ԱՂԱՅԻ ԵՒ ՄԱՅՐ ԱՐՇԱԿՈՒՆԻ ՑՈՎՀԱՆՆՈՒ

Կ'ըսեր իւր մահկանացուն, այս շաբաթ գիշեր 16/28 Յուլիսի, ժամ 6 ½ին (ը. թ.), ի հասակի 55 ամաց, ի խոր սուգ հանակելով եւ անմխիթար թողլով իւր միակ որդին, քոյրերն, եղբայրն, ազգականներն ու բարեկամներն։

Հանգուցեալն մարմինը փոխադրուած է Բերայի Ս. Երրորդութեան եկեղեցին։

Յուղարկաւորութեան տխուր արարողութիւնը պիտի կատարուի այսօր, Երկուշաբթի, ժամ 4ին (ը. թ.) առաւօտեան եւ մարմինը պիտի ամփոփուի Շիշլիի Ազգային գերեզմանատան մէջ։

Բերա, 17/29 Յուլիս 1888։

Ա Զ Դ

Պէշիքթաշի Ս. Աստուածածնին եկեղեցւոյս իւսկիւտար Ղնատիէի վաքֆէն կարապետ Գալֆա փոշոյ կրկին 6 թիւ մոնշիւլ Սնացած 286 կանգուն գետնին 1500 ղրշ. դին տուող կայ, ուստի եթէ յիշեալ գիշեն 0|0 5 աւելի տուող կայ, պարտի դիմել ի խորհրդարան Ս. Եկեղեցւոյս թուականէս ըստ կոսեալ մինչեւ 15 օր. սոյն պայմանաժամէն յետոյ պէտք եղած գործողութիւնք վերջնականապէս պիտի կատարին։ Ի դիմաց Թաղական Խորհրդոյ

Ատենապետ Ա. Ատենադպիր
Մ. ԽԻՐՏԱՎԻՐՏԵԱՆ ՄՐՏ. Կ. ԱՇՎԱԶԵԱՆ

1888 յուլիս 16
Պէշիքթաշ 1916 1—4

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԲՈՒՇԵՈՒԹԻՒՆԸ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ ԵՒ ԱՍՏԻՃԱՆՔ

Հալէպի նահանգին Ա.յրթապ գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Քիլիսի գայմագամ Ազիզ Սապրի էֆէնտի և նմա յաջորդեց Ա.յնթապի գայմագամ Ապտիւլգատէր էֆէնտի։

Նոյն նահանգին Իսկենտերուն գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Անթաբիի գայմագամ Հիւսնի էֆէնտի և նմա յաջորդեց Իսկենտերունի գայմագամ Սէտատ էֆէնտի։

Իւլայի երկրորդ ատիճան և երրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան տուեցաւ Մէլտինէի նուիրական վարերու տնօրէն Ահմէտ Թէվֆիգ էֆէնտիի։

Սալիսէի ատիճան՝ Պրիւսէյի օսմանեան դեսպանատան կցորդ Շատան պէյի։

Բապիի ատիճան՝ Պոլսոյ առևտրական Սենեկի երկրորդ բարտուղար Գաբրիէլ էֆէնտիի և նոյն սենեկի դիւանատան պաշտօնեաներէն Աբրահամ էֆէնտիի։

Առաջին կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տուեցաւ Ֆէրիդ Օսման Սէյֆի փաշայի։

Առաջին կարգի Շէֆգատ՝ Պառոն Ալֆոնս տը Ռոշիլտի աղջկան։

Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ ընդհանուր սպայակոյտի առաջին ճիւղին տնօրէն միրլիվա Էսէր փաշայի։

Երրորդ կարգի Օսմանիէ՝ կայսերական գնդապետ Հաճի Ֆէրիտ պէյի։

Երրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Սպարապետի Դրան հիւանդանոցին առաջին բժիշկ տեղակալ-գնդապետ Մէհմէտ Նէտիմ պէյի, Կ. Պոլսոյ Առևտրական Սենեկի անդամներէն Մանուկեան Սենեքերիմ էֆէնտիի ու Ֆէրիտ պէյի և Կիւմիւշ Սու հիւանդանոցին բժիշկներէն տեղակալ-գնդապետ Ձօրճի պէյի։

Չորրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Ա.թէնքի ու Պիրէնոնի օսմանեան փոխ-հիւպատոս Ալի Նուրի էֆէնտիի և Զմիւռնիոյ Քէմերալիթի երկաթուղւոյ կայարանին տնօրէն Ալթուն օղլու Շարօ էֆէնտիի։

Հինգերորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Գոնեաի վերաբնակիչ ատենի անդամներէն Սիմոնաքի էֆէնտիի, Պանտրմայի թաղապետութեան ճարտարապետ Նիքոլաքի էֆէնտիի և Այտընի նահանգի Սէրայքէօյի երկաթուղւոյ կայարանին տնօրէն Նիքոլաքի էֆէնտիի։

ՆԱԽԱՐԱՐԱՑ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Նախարարաց Խորհուրդն իւր երէկի նստին մէջ զբաղեցաւ քննութեամբն այն զեղչերու որք տերութեան ելմտացոյցին մէջ ի գործ դրուած են հաւասարակշռութեան համար։

Նախարարաց Խորհուրդը պուլկարական ինդրոյն վրայ ևս խորհրդակցութիւններ կատարեց։

ՆՈՐ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆԸ

Տակաւին վերջնական երեւոյթ մը առած չեն այն բանակցութիւնք որք կը կատարուին փոխառութեան մը կընքման համար, որուն իբր երաշխաւորութիւն ցոյց պիտի տրուի ձկնարանի և մետաքսի տրոց յաւելեալ մասն։ Օսմ. Կայս. Պանքան փափագելով կարելի եղած սահմանին մէջ դիւրութիւն ընծայել կայս. կառավարութեան, Բ. Դրան առաջարկութեամբ Պ. Տրվօ բանակցութեան սկսած է Օսմ. Պանքայի Բարիզու վարչութեան հետ և այսօր պատասխանի կսպասէ։

ՀՈՆԳՍՏԵԱՆ ԹՈՇԱԿ

Կայս. հրամանաւ ամսական 12,500 ղրուշ հանգստեան թոշակ յատկացուեցաւ զինուորական միւշիր Հիւսայէթ փաշայի, որ կայս. պալատ երթալով այս առթիւ շնորհակալութիւն յայտնեց։

ՄԻՒՆԻՐ ՓԱՇԱ

Արարողապետ Միւնիր փաշա, իւր հետն ունենալով որդին Ենվէր պէյն կայս. պալատան քարտուղարներէն Քեազիմ պէյն և կայս. Թիկնապահ դեր-Հազարապետ Սատրդ պէյն, շաբաթ օրը Պերլին ուղեւորեցաւ Վառնայի ճամբով։

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Անգլիական, ռուսական և ֆրանսական դեսպանատանց առաջին թարգմանք Երէկ Բ. Դուռը գնացին և տեսակցեցան Արտաքին գործոց Նախարարութեան խորհրդական Վսեմ. Տատեան էֆէնտիի հետ։

—Օսմանեան և պուլկարական երկաթուղեաց ու թղթատարատանց խնդրոյն առթիւ կարգեալ յանձնաժողովն շաբաթ օրն ի նիստ գումարեցաւ ընդ նախագահութեամբ ներքին գործոց Վսեմ. Նախարարին։ Յանձնաժողովոյ խորհրդակցութեանց ժամանակ եղաւ նաև պուլկարական գործակատար Պ. Վուլքովիչ։

ԺԱՄԱՆԱԿՈՒՆԴ ԵՒ ՄԵԿՆՈՒՆԴ

Այս առաւօտ Վառնայի չոգենաւով մայրաքաղաքս վերադարձաւ Ժօզէֆ էֆէնտի Ազարեան որ Բարիզ և Լոնտոն ուղեւորած էր իբր մէկ ամիս առաջ։ Ազարեան էֆէնտի Գալաթի առջեւ իջնելով Լոյտի չոգենաւէն ուղղակի Բրինքիբօ գնաց ամերիկեան դեսպանատան չոգեմակոկով որ իւր տրամադրութեան ներքեւ դրուած էր։

Շաբաթ օրը մայրաքաղաքս ժամանեցին Առտնայի կուսակալ Հաճի Հասան պէյի որդին Մէհմէտ պէյ՝ Մէրսինէն և Քէնդրիի կառավարիչ Էմին պէյ՝ Ինէպոլուէն։

Նոյն օրը մայրաքաղաքէս մեկնեցան Բէյթի պաշտօնեաներէն Սամի փաշազատէ Հալիմ պէյ՝ Յոնանա, ռումանական ընդհ. հիւպատոս Պ. Ռօմալօ՝ ի Ռումանիա և Երզնկայի նորընտիր կառավարիչ Ահմէտ Շեվգը պէյ՝ եղբայր Հասան Ֆէհմի փաշայի՝ յիւր պաշտօնատեղին։

* * *

Պ. տը Ռոշիլտ իւր դստեր և ուղեկցաց հետ երէկ առաւօտ մայրաքաղաքէս մեկնեցաւ պէպ ի Միջերկրական Լոյտի Թ.ի-ն չոգենաւով զոր յատկապէս վարձած է։ Պառոնն ուղղակի Պիրէն կերթայ՝ ուստից Ա.թէնք պիտի այցելէ։

«ԱՄԱԼԹԻԱ»Ի ԾԻՆԱՄԵԱԿԸ

Մեր Զմիւռնիոյ թղթակիցն հետեւեալը կը հաղորդէ մեզ։

Ամսոյս 24ին պիտի կատարուի քաղաքիս յունաց որբանոցին ընդարձակ պարտիզին մէջ փառաւոր հանդէս մը և միանգամայն չքեղ հացկերոյթ մը պիտի տրուի, տեղական յոյն թերթերէն Ա.մ.լ.թ.ա անուն լրագրոյ առաջին յիսնամեակին առթիւ։

Ա.մ.լ.թ.ա լրագիրը ճիշդ կէս դար առաջ սկսած է հրատարակել հանգուցեալ Ե. Սամիսթաքի, որ իր ազգակցաց մէջ ճանչցուած է միշտ իբր ուշիմ և հանճարեղ անձ մը։ Իւր մեռնելէն վերջ՝ անոր խմբագրութիւնն ստանձնած է Պ. Ս. Սալամանիտի, աշխոյժ և ազատախօս երիտասարդ մը, որ զայն կը շարունակէ վեց եօթ տարիէ ի վեր ամենայն յաջողութեամբ։

Ցիշեալ հանդիսին համար այժմէն պատրաստութիւններ կը կատարուին և հրաւիրագրեր կ'ուղղուին ինչպէս գաւառիս Վսեմ. կառավարչին, նոյնպէս նաև կառավարութեան այլ և այլ պաշտօնեայներու, օտար տերութեանց հիւպատոսներու, ամէն հասարակութեանց այլ և այլ անձնաւորութիւններու, և թերթին բոլոր աշխատակցաց և ալոց։

Այս առթիւ անպատեհ չէ յիշել թէ Ա.մ.լ.թ.ա լրագրին ինչպէս նախկին նոյնպէս և արդի խմբագրութիւնն հայ հասարակութեան համար միշտ տածած են հայակրական զգացումներ, որք պարտ կը դնեն ամէն հայու վրայ՝ յարատեւութիւն մաղթել այսպիսի բարեկամ թերթերու՝ բազմաթիւ յիսնամեակներ ևս տօնելու համար։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

(Ա.ռ.ա.ր.ա.կ.ա.ն. Լ.ր.ա.ր.ն. քաղուած)

Առեւտրական գործառութիւնքն այնքան նպաստաւորեալ վիճակ մը չունէին շաբաթուս մէջ։ Հրապարակի ընդհանուր կացութիւնը երկար ժամանակէ հետէ զգալի փոփոխութիւն մը չէ կրած։ Կակուղ ցորենը, Կիրքա եւ Ազիմա ցորեններն ինչպէս եւ գարին շաբաթուս մէջ քիչէ գլուխ 20 փարայի անկում մը կրեցին։ Տասն-հինգ օրէ հետէ արմտեաց գներն, առանց անմիջական պատճառի, բաւական բարձրացած էին միմիայն սա լրոն վրայ թէ գաւառաց մէջ հունձքերն առատ են այս տարի։ Ժամանումնք որք աւելի ուղղակի և անմիջական ազդեցութիւն մը կունենան ապրանաց գնոց վրայ, նուազած լինելով շաբաթուս մէջ, այդ գները վերստին իրենց նախորդ բարձրութեան հասան։ Միւս կողմէ, այս բարձրացման նպաստեց սա պարագան թէ, հակառակ հնձոց առատութեան ժամին առնուած ապահովիչ լուրերուն, արմտեաց կշիռն այլ և այլ գաւառաց մէջ թեթեւ էր այս տարի։

Թիֆդիկներուն վրայ հաղիւ բիչ շատ գործառնութիւնք լինիլ սկսած էին, և ահա այնքան աշխատութեամբ ձեռք բերուած վիճակը խախտեցաւ և շաբաթուս մէջ անոնց գներն օրաւ գըլուխ 20 փարայի անկում մը ունեցան ու ո՛չ մէկ հակ վաճառեցաւ այդ միջոցին։ Մեր հրապարակի վրայ թիֆդիկի կատարեալ անգործութիւն տիրած միջոցին, Լոնտոնէն ևս ո՛ր և է նպաստաւոր լուր չհասաւ որպէս զի յառաջիկայն համար գործոց վերսկսման յոյսեր տար։

Գասապ Պաշը կոչուած բուրդերուն վրայ, որոց գները բաւական հաստատեն, գործ չեղաւ շաբթուս։ Միայն Դրվրրճդ կոչուած տեսակէն վաճառեցաւ 300,000 օխա զորս հայթայթած էին վաճառականք ոմանք կայս. կառավարութեան հետ իրենց կնքած պայմանագրոց համաձայն։ Խոզակերու վրայ միշտ բարձրացում մը կ'ընդլարուի որ ժամանակէ մ'ի վեր կը նըպաստէ անոնց գներուն։ Այս շարժում յառաջ կուգայ մանաւանդ խոզակի արտադրման կեդրոններուն մէջ տիրող գործունէութենէն։

Ափիոնի ժամանումնք կանոնաւորեն և այդ ապրանքներէն մեր հրապարակի վրայ պատրաստ գտնուած փոքր քանակութիւնք 400 մնտուկի բարձրացուցին։ Սելանիկի, Մալաթիոյ և Պարկաստանի տեսակները միայն կը պակսին տակաւին։ Գործառնութիւնք սկսան և 20 մնտուկ ափիոն վաճառեցան շաբաթուս մէջ, օխան 105 էն 134 ղրուշի, ըստ տեսակին։

Գալով կապերտներուն, շաբթուս մէջ բնաւ գործ չեղաւ, սակայն գները բռնուած լինելով միշտ յոյս կուտան թէ ի մօտոյ գործերը պիտի վերսկսին։

—Հանրային Պարտուց վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ վերջին յունիս ամսոյ հասութից գումարն հասած է 116595 ոսկւոյ, մինչ 1887 տարւոյ միեւնոյն ամսոյ հասոյթք 107,828 ոսկի էին։

—Դատական նախարարութիւնն Առևտրական Սենեկին հաղորդած է հետեւեալ որոշումները։

Պատրաստ հանդերձեղինաց վաճառական Նիքոլայիտի եղբարց ընկերութեան անանկութեան վճիռն որ յուլիս 4/16ին տրուած էր, ետ առնուած է յուլիս 7/19ին։

Ղալաթիա, Իւսքէք Գալտրրըմ թիւ 103, Բէրսիտէս և Ընկ. վաճառատունը անանկացեալ հրատարակուած է։

ՈՐԹԱԼՈՒԻՃ Ի ԶՄԻՒՌՆԻՈ

Երկրագործական քննիչները կը շարունակեն փուրթով այցելել Զմիւռնիոյ շրջակայ այգիներն։ Աւասիկ երկրագործական քննչաց անուանքն և իրենց գտնուած տեղերն։

Բարիս էֆէնտի, Զէյմէկի	այգիներն	
Զաքարեան էֆ. Ֆոչայի	»	
Սուլա էֆ. Նիֆէլի	»	
Կրամաթոբուլոս էֆ. Ուրլայի	»	
Գալֆայեան էֆ. Սիվրիհիսարի	»	
Զորրաֆոս էֆ. Ա.յտընի	»	
Վիթալիս էֆ. Թիրէի	»	
Նէշաթ էֆ. Մաղնիսայի	»	

Մինչև հիմա որթալուիճ գտնուած տեղերն են Քատիֆէ Դալի, Բաքատիլօ, Պուճա, Գօգլուճա։

ԲԺԻՇԿ-ԱԻԱԶԱԿ ՄԸ

Մալկարէն կը գրեն առ Հ.էֆէնտի թէ տեղւոյն թաղապետական բժիշկն, Հակառակ յատուկ օրինաց, Ա.թէնքի բժշկական վարժարանէն ելած Եորկաքի անուն հեղինակցի մ'է և թէ այս անձ աւազակներու հետ յարաբերութիւններ ունի, որովհետև վերջին անգամ ձերբակալուած հեղլէն աւազակներու ընկերներէ մին եանի, Կ. Պոլսէ Ռոտոսթօ գնացած պահուն ձերբակալուած և խոտովանած է թէ Մալկարի թաղապետական բժիշկ Եորկաքի հրաւիրանօք Մալկարա կերթար։ Հ.էֆէնտ այս առթիւ ձեռնհաս իշխանութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ։

Կայս. հրամանաւ՝ գնդապետի ատիճան տրուեցաւ Սպարապետի Դրան հետեւակ զօրաց երրորդ ճիւղին օգնական տնօրէն տեղակալ-գնդապետ Մէհմէտ ճէվալ պէյի որ կը պահէ իւր պաշտօնը։

—Ցատուկ հրահանգ մը բացարձակապէս կարգելու խճուղեաց շինութեան առթիւ գիւղերու ինկած բաժինը վարձակալներու տալ և կը տրրամադրէ որ գիւղացիք կա՛մ անձամբ և կամ իրենց կողմէ վարձեալ գործաւորաց միջոցաւ մասնակցին այդ շինութեանց։ Արդ, ներքին գործոց նախարարութիւնը, տեղեկանալով որ պաշտօնեայք ոմանք այս աշխատութեանց փոխարէն գիւղացիներէ դրամ կընդունին, ծանոյց ամէն կողմ որ խճուղեաց և կամուրջներու շինութեան առթիւ մասնաւոր հրահանգէ չը շեղին ո և է կերպիւ։

—Կայս. հրամանաւ Զմիւռնիոյ եէնիդալէ անուն տեղւոյն մէջ ամրութիւնք կը շինուին։ Շինութեանց կը հսկէ կայս. Թիկնապահ Ֆէրիդ Աասֆ փաշա։

—Օսմ. կայս. Պանքայի Փարիզի ճիւղին նախագահ Պ. Անտրէ և նոյն ճիւղի վարչութեան անդամ Պ. Պէռոժէ ի մօտոյ մայրաքաղաքս պիտի գան ներկայ գտնուելու համար Պուլկարիոյ և Արեւելեան Ռումէլիի երկաթուղեաց միացման գծերու բացման։

—Քերպէլի նախորդ կառավարիչ Մուսթաֆա Զիհնի փաշա մէկ քանի օրէ ի վեր ծանրապէս հիւանդ է։

—Վաղը տեղի կունենայ ի Բերա, չուէտական դեսպանատան գործակատար Պ. Քարլ Էմանուէլ ֆօն Նէյժէրի ամուսնութիւնն ընդ Օր. Հուլդի, դուստր անգլ. դեսպանին։

—Կրէտէի ընդհանուր ժողովն օրինական ծրագիր մը պատրաստած է հարցաքննիչ դատաւորաց առջեւ սուտ վկայութիւն տուող անձանց նկատմամբ և մատուցած է զայն Պետական Խորհրդոյ։

—Մայրաքաղաքիս եւրոպական քննիչ Հիւսնի էֆէնտի Նիկոսիդիա ղրկուած է եւրոպական գործոց նկատմամբ ինչ քննութիւններ կատարելու և տեղւոյն տասանորդի տրոց վրայ հսկելու համար։

—Քաղաքապետութեան հաշուակալ Բէչատ էֆէնտի, որ Գարթալի, Կէյպզէի, Շիլէի եւ Պէյքոզի տասանորդական տուրքերը վարձակալութեան տալու համար այդ կողմերը գնացած էր, իւր պաշտօնն աւարտելով մայրաքաղաքս վերադարձաւ։

—Վերաքննիչ ատենի Հուգուգի ճիւղն այսօրուընէ սկսեալ առաւօտները ժամ 4½ին պիտի բացուի եւ ժամ մը մասնաւոր խնդիրներ տնօրինելէ յետոյ դատաստանի պիտի սկսի։

—Մայրաքաղաքիս անգլ. դեսպանատան կցորդներէն Պ. Էտուարտ Թորնթոնի յաջորդանուանուած է Պ. Հարտինկ որ այսօր աստ կ'սպասուի։ Պ. Հարտինկ մի քանի օր Կ. Պոլիս մնալէ յետոյ Սոֆիա պիտի ուղեւորի տեղւոյն անգլ. հիւպատոսարանի գործերը վարելու համար ի բացակայութեան Պ Օ'Քոնորի որ եռամսեայ արձակուրդով պիտի հեռանայ իւր պաշտօնատեղէն։

Անգլ. դեսպանատան քարտուղարներէն Պ. Տէ Կրաշ ևս Ա.թէնք կ'ուղեւորի ի մօտոյ առժամապէս յաջորդելու համար տեղւոյն դեսպանատան երրորդ քարտուղարին եւ նպաստաւորի սիրոյը մայրաքաղաքս պիտի վերադառնայ։

—Էմբասիէլ կը ծանուցանէ թէ Միջերկրական տնգլիական նաւատորմիղ ի մօտոյ Զմիւռնիոյ նաւահանգիստը պիտի հասնի ուր պիտի մնայ մէկ շաբաթի չափ։

—Պ. Նիքօլաս Զարիֆի որ ձմեռը Մոնդէ Գարլօ անցուցած էր, մայրաքաղաքս վերադարձաւ։

—Երէկ առաւօտ Մահմուտ Փաշայի կողմը Ստեփան տնուն անձի մը խանութին մէջ գտնուած լուցկիները բռնկեցան։ Ոստիկանք և այլք վրայ հասնելով վտանգին առաջն առին։ Խանութին եւ ապրանաց մէկ մասը միայն այրեցաւ։

—Ռուսիոյ չոգենաւային Պլոֆիկեան ընկերութեան Նէ.ժ.ի.ն.ա.ս.ա.ն չոգենաւն, որ 827 արձակեալ վիճուորներ առած Վլատիվոստոքէն կուգար, նախընթաց գիշեր Վոսֆորէն անցնելով ուղղակի Օտէսա գնաց։

—Կայս. հրամանաւ այս տարի քառասուն աշակերտք ընդունուեցան Տարիւչֆագաի որբանոցն, թէեւ երկու հարիւր աշակերտք ներկայացած էին սակայն վիճակ ձգուելով քառասունը միայն առնուեցան։

—Թրթատարատան յանձնաժողովն այն առաւանգից մէջ, որոց տեսչք չեն գտնուիր, Մեծն Ա.զեքսանդրի պատկերը կրող 59 ոսկի եւ 4 պղինձ դրամներ գտնուած եւ ձեռնհաս իշխանութեան յանձնուաց են կայս. թանգարանին մէջ դրուելու համար։

—Ադրիանուպոլէն կը գրեն թէ քան տարեկան յոյն երիտասարդ մը, որ աղջկան մը հետ սիրահարական յարաբերութիւններ կը նէ եւ այս պատճառաւ իւր յանախած վարժարանին մէջ յետադէմ վիճակ մ'ունի եղեր, անձնասպան եղեր է ատրճանակ մը պարպելով իւր բերանին մէջ։ Նոյնպէս Հաճի Վարդան աղա անուն արժատաց վաճառական մը ինքզինքը Ռունճա գետը նետելով անձնասպան եղեր է։ Հաճի Վարդան աղա, որ հազիւ քառասուն տարեկան էր, իւր գործոց անյաջող ընթացքէն յուսահատելով անձնասպանութեան դիմեր է։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 18 յուլիս

Օսմանեան Քոնսոլիտէ

			Դրամներ
Երեկ երկոյթ գոց. (Մինչ. Ի)		Սերի	15 39
Զօրաւոր գոցուածքն վերջը		»	15 39
Բերայի մէջ		»	— —
Առաւօտուան բացուածքու		»	16 1
Բարձրագոյն գին		»	16 1 1/8
Նուազագոյն »		»	16 1
Կէս օրին		»	16 1 1/8
ԻՍԹԱՆԲՈՒԼԻ ՏԱՒԹԻԼԻ			
Նրեկ երեկոյ			37 9
Այս առաւօտ			37 10
Կէս օր			37 9
ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹԻՆ			
Փոխառութիւն 1858)	A	Սերի	24 20
» 1862)			

Հունգարական պարտաթուղթ 4 %	— —
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25 486

Ա.ժամանը ինչբերց որ Լոնտոնի գիները նորէն հեռաւորուին։

Վիեննա, 28 Յուլիս ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	124 40
Օսմանեան երկաթուղի	20 50

Բարիզ, 28 Յուլիս ժամ 3 վարբ. 45 երեկոյ

Ցբանական Ռանթ 4 ½ %	107
» » 3 % գ. կ.	83 90
Օսմանեան քոնսոլիտէ Սէրի Դ. բացուելեալ	14 70
» » » գոցուելեալ	14 70
» » » Բ.	— —
» » » Գ.	14 60
Օսմանեան երկաթուղի	42 —
Բէյթի բանկերուղթ	505
Պանք Օթոման	524 37 ½
Գրէքի Լիոնէ	582 50
» Ֆոնսիէ	1334 37 ½
Բանկասոն Լիոնի	1266 25
Սուէզի ջրանցք	2188 75
Վուսական 5 % 1877 թ.	101
Իսպանական Ռանթ	96 30
Սպանիական Արտաքին	72 7/8
Եգիպտական միացեալ	426 25
Բրիտիշ Թիւրք	420
5 % Հելլենական	374 37 ½
Զէք Լոնտոնի վրայ	25 30

ՇԱՀԲՈՒԼԱՂ

(ԻՄ ՑԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԻՑ)

Ա.

Շահբուլաղ .... Աղբիւրների թագաւորն, թէ թագաւորի աղբիւրն։

—Թէ մէկը և թէ միւսը։

Մի ցածր սար է, մի սապատող, ժայռոտ բարձրութիւն, որ ծածկված է կարճլիկ թփերով և նօսր խոտերով։ Զորս կողմն անկրդի է, չորս կողմը հեռու տարածութեան վրայ ամեն ինչ մեռնում է, տապակվում առանց ջրի։ Տեղը միանման դաշտավայր, որ այս փոքրիկ լեռնաշղթայի պատուանդանից սկսվելով, ձգվում է դէպի արեւելք, հորիզոնի վրայ մի կող կազմում և թեքվում անցնում դէպի կուր գետը։ Եւ այստեղ, այս մէջքը ցցած սարի տակից դուրս է վազում մի մեծ ջուր, բաժանված երեք գետակների, որոնք ամառ ձըմեռ քչքչում են քարքար ընկած, միանում են, գնում են ներքեւ, ուր մեծ գործեր պիտի կատարեն, ծառեր, այգիներ ջրեն, բնակիչների խաչված բերանը զովացնեն։ Ո՞ւրտեղից է գալիս նա, այդ պարզ, բիւրեղանման հեղուկը անպիսի առատութեամբ, այնպիսի շուքով։

Աղբիւրների թագաւոր .... Ոչ ոք ներքան այստեղ չէր սպասում, ոչ ոք ներանից խմելու յոյսը չուներ։ Կուրի տափարակներում պտտող մարդը ջուր պիտի վերցնէ հեռաւոր տեղերից բերված արհեստական առուներից, որոնց մէջ լուծվում է կիզող արեգակի տաք փոշիացած հողը, կազմելով մի պղտոր զանգված։ Իսկ այստե՞ղ .... Նայիր, տես։ այսօր մայիսն է, այսօր, մի քանի ժամ առաջ, սարերում թողել ենք թարմ կանաչ, որ նոր է բացվում, նոր է զարդարվում։ բայց այս կողմերում ահա խոտը դեղնել է, մեռնում է, այրվում։ Այրվում է արագութեամբ, ինչպէս արագութեամբ դուրս է եկել, բարձրացել։ Նրա կեանքի մէջ կար մի տենդային գործունէութիւն, մի սաստիկ շտապողական անհամբերութիւն։ և ահա, կարծես, ամբողջ ոյժը սպառած այդ գործունէութեան վրայ, չորանում է, ոչինչ հետք չը թողնելով, ոչինչ օգուտ չը տալով, նրա ամբողջ ոյժը կըլանվել է, և մեռնելուց յետոյ էլ նրան չեն գնում անասունի առաջ, գիտեն որ նրանով փոր չի կշտանայ։

Արեւը, ինչպէս ասում են, կծում է, ոչ թէ տաքացնում։ հողը փոշիանում է, ամեն տեսակ թունաւոր միջատներ վազուվազ են անում։ իսկ աղբիւրների թագաւորը մի չափով, միատեսակ ձայնով դուրս է թափում իր բարակ ալիքները .... Ուզում ես ասել, որ ցածրիկ սարը բարձրացրել է իր ողնայարի սապատը, որպէս զի իր փորում մի մեծ լիճ կազմէ այդ ջրի համար, մի լիճ, որ յաւիտենական խաւարի մէջ է ընկղված և կեանք է տալիս այն փոքրիկ ու մեծ ձկներին, որոնք երբեմն դուրս են գալիս լոյս աշխարհ։ Ասում են թէ շատ հեռուից է գալիս այդ ջուրը։ ասում են թէ Գոգչա լճի մօտ, չը գիտեմ որտեղ, ջրի վրայ յարդ են ածել, յարդը Շահբուլաղ է դուրս եկել։ Ասում են, ի՞նչ իմանաս ...

Աղբիւրի վրա բուսականութիւնը կենդանութիւն է ստացել։ կանաչ թփերը, պատուտակները գեղեցիկ անկարգութեամբ գրկախառնվել են, միմեանց գրկել։ Հետեւաբար ինչքա՜ն գեղեցիկ տեղ է երկար ճանապարհից, խեղդող ջերմութիւնից հանգստանալու։ Անհոգ ընկնես նրա մօտ, ոտ ու ձեռքդ լուանաս, կրծքի վրայ ընկնես, բերանդ ջրի վրայ դնես, գէթ առ ժամ մոռանաս քեզ տանջող ճանապարհի թողը, ականջ դնես սիրուն բչչոցին, մէջքի վրայ պառկես, այքիդ հանգստութիւն տաս կապոյտ երկնակամարը դիտելով։ Ի՜նչ լաւ կը լինի։

Բայց զգուշութիւն ... Հանգիստ սրտով գնալ, մօտենալ, նստել, ձեռքը դէպի ջուրը տանել չես կարող։ Վախ է, մեծ ահ կայ։

Բ

Սարը, որ ծնում է այս աղբիւրը, օձերին է պատկանում։ կոչվում է Իլան-դաղի և մայիսի սկիզբներից մինչեւ աշնան ցրտերը դիւթված է, անմերձենալի։

Ինձ պատմում են հրաշալի բաներ այդ չար սողունների մասին։ Այստեղ է, ասում են, ապրում օձերի թագաւորը, որ երկու եղջիւր ունի։ ամեն օր, երբ արեգակը ամբան բարձրանում է, որ թափում է իւր սովորական կրակը, թագաւորը հաւաքում է իր հպատակներին, խմբեր է կազմում ու իջնում դէպի ցած, աղբիւրի մօտ, ջուր են խմում ու ելի յետ դառնում։ Այստեղ կան «եօթն եղբայր» օձերը, որոնց եղբայրական սէրը այնքան վառ է որ եթէ վեցին սպանես, եօթներորդը պիտի անպատճառ վրէժը հանէ իր մահացուցիչ թոյնով։

Ամեն տեղ գրաւել են նրանք։ Նայում ես աղբիւրի մէջ, բիւրեղանման հեղուկը քեզ թոյլ է տալիս յատակի վրայ ընկած ամենափոքրիկ քարն էլ տեսնել։ քարի հետ, տեսնում ես, ընկած է կանաչ օձը։ Զրի մօտ կայ փոստի իշկան։ յիշում եմ, մի անգամ ծառան ինձ թէյ չտուեց, ասելով որ վախում են ածուխ բերել, օձեր կան ածուխի մէջ։ «Անցեալ օր այս սենեակում երեք օձեր կային», պատմում է ծառան ժպտալով. «ուզեցին սպանել, տախտակամածի տակ մտան»։ Եւ այդ սենեակում պիտի նստէ ճանապարհորդը, պիտի քնէ ....

Օձերի սարսափն է, որ տիրում է այստեղ։ Պատմում են միայն նրանց մասին։ Լսում ես, և կաշուիդ վրայով, կարծես միջատներ են վազում։ Դու չը ջրապատված ես դրանցով, ամեն ժամ սպասում ես, ահա որտեղից որ է դուրս կը գան։ մոխրագոյն փոր գորշ բծերով, տափակ գլուխ, չար աչքեր, երկայն իրան։ երբէկ մէկը սպանված ընկած էր ճանապարհի փոշիների մէջ։ Օձային չունչ է ամեն տեղ։ Հեռուից մի թռչնի ձայն է գալիս։ որքան և խելքդ գլխիդ պահես, չես կարող չհաւատալ որ երգողը ոչ թէ մի տխուր թռչուն է, այլ նոյն ինքն օձերի թագաւորը որ գուցէ հաւաքում է իր հպատակներին հեռաւոր տեղեր պատերազմի գնալու։ Նրանք պատերազմում են, պատմում է ժողովուրդը, նրանք ունեն ամեն մի դէպքի համար առանձին ձայներ։ գնում են խմբերով, պատերազմում մի խուլ անկիւնում։ յետ են գալիս շատերը վիրաւորված, կտրատած մարմիններով։ Ամեն մի թուրք սալապան հաւատացնում է ձեզ, իր սեւացած դէմքի վրայ ամեն հմտորիչ շարժում գործելով։

Այսպէս է օձերի թագաւորութիւնը, և աղբիւրների թագաւորը նրանցն է։ Սարսափահար մարդը ահ ու դողով է մօտենում, աշխատում է քիչ նայել, քիչ ջուր խմել։

Եւ ջուրն էլ խմելու ջուր չէ։ Փոր է ուռցնում։ շատ խմես այսպիսի մի արեգակի տակ՝ ջերմը պատրաստ է քեզ համար։

Գ

Սարսափահար չէ այս մեր կողմերի բնակիչը միայն, թուրք գիւղացին, որ մի քանի ամիս հարեւանութիւն է անում օձերի, կարիճների և այլ այս տեսակ պատիժների հետ։

Երբէկ ես տեսայ նրանց գիւղը։ Այդ ցած ընկած, տափակ, մոխրագոյն երկնքի տակ գետնից կպած ողորմելի խրճիթներում այրվում, տապակվում են մարդիկ, իրանք էլ չիմանալով որ տապակվում են։ Գիւղը բաւական հեռու է գնացել։ տները տեղաւորուած են մեծ մեծ այգիներում և պարտէզներում։ Քար չը կայ։ եղեգեայ պատերը և խոտի կտուրը պիտի պաշտպանեն արեւից և արեւի ամեն մանր, չար և եռաեր արբանեակներից։ ոչ ձայն կայ, ոչ աղմուկ։ տափարակը արձագանք տալու, ձայն մեծացնելու ընդունակութիւն չունի։ Գիւղի խանութի առաջ, փոստի ճանապարհի վրա, ընկած են մի քանի սեւացած, այրված մարդիկ, որոնք մեծամեծ փափախների տակից ծուլութեամբ նայում են մեզ։

Ո՛չ, ի՞նչ համեմատութիւն լեռնային գիւղի հետ։ Լեռնականը կպցնում է քարափի ծայրին երկու կամ երեք պատ, ծակում է դուռը, այդտեղից բաց է անում, տանում դէպի խոր ձորի յատակը մի համարձակ, գալարուն կածան. ապրում է այդ տան մէջ, բարձրից ցոյց է տալիս, որ ապրում է այնպէս, ինչպէս իր սարն է հրամայում։ Գիւղի կեանքը հեռուից է հասնում քեզ այն ժամանակ, երբ քո հաշուով դեռ շատ պէտք է պտոյտներ գործես անդունդների և ձորերի վրայով։ փոքրիկ մանուկը, շունը, աքաղաղը շատ հեռուից են իրանց ձայնը քեզ հասցնում։ Իսկ այստեղ, այս տափարակներում ցածրիկ ծառերը կարծես իրանց ոստերով պահում են երկինքը, որ չընկնի։ ամեն ինչ ճնշված է, հողին կպած։ Վաղ առաւօտ արեգակը ծագում է ցածրից և ոչ մի ծառ, ոչ մի տեղ այդ հարթավայրը այնքան չէ բարձրացնում, որ ծածկող արեգակի կարմիր-ոսկեգոյն շառաւիղը քիչ կանգնէ, հանգստանայ։ Նա սահում է, շտապով անցնում է դէպի հեռուն, բազմամ սարերի գլխին։ Մէկ էլ տեսար, օրվայ լուսատուն վազեց, բարձրացաւ, կանգնեց, մեխվեց, կրակ պիտի թափէ իր օձերի, կարիճների վրայ... Մարդը պիտի փախչէ։ գլուխը շշմում է, ականջներում արիւնը սաստիկ զարկում է։ Կայ և մի անշունչ պատիժ. մանր կծու փոշին այրում է, տոչորում, քրտինքը ցեխացնում։

Էլ ո՞ւր փախչի մարդը. այն կողմում երկար ճանապարհ, այս կողմում մեծ և գեղեցիկ աղբիւր, որ սակայն օձերին է պատկանում։

(Մնացեալը լոգոր) Լէօ

(Մշ-ից)

ԽՈՅԺՔ ԹՈՒՐՔԻՈՅ

Այրելի նիւթոց կարեւորագոյներէն են նաև խոյժք (lignite) որք, սեւ կամ կամ թխագոյն, յաճախ առաւել կամ նուազ ընդարձակութեամբք խաւուց՝ կը գտնուին նորագոյն կազմութեանց մէջ։ դիւրաբաց մարմիններ են և իրենց ծագման հետքերն ակներեւ կը տեսնուին։ Ժամանակից բուսոց տերեւք և ցողունք գլխաւոր մասն կը կազմեն իրենց բաղադրութեանց զորս կարելի է պարզ աչօք իսկ տեսնել. նուազ կարծր և փայլուն քան գնանքածուխ, որոյ ածխաթթուի քանակութիւնն, բաղդատմամբ, բարձր է և անխառն քան զխոյժս։ Թորելով կ'ունենանք մի և նոյն թթուի քանակութիւնն որպէս փայտ եւ կիսով չափ պրելով չիջածուխ (braise) որ հողախառն մի տեսակ ածուխ է նման մեր փառատանցն։ Բաղում են տեսակք խոյժից որոց գլխաւորքն են. 1. Գոգատ (jayet ou jais) սեւափայլ, դիւրաբաց, զոր ակնավաճառք, նման այլ գոհարեղինաց, զարդարելով կը ծախեն իրրեւ ակունք սգոյ։ կարելի կոչել նաեւ սգակն։ 2. Թելաթոյժ (lignite fibreux), առ հասարակ թխագոյն, նուրբ թելերու նման գծաւոր։ 3. Փխրատոյժ կամ հողաձոյժ (lignite friable ou terreux), սեւ-թխագոյն, որոյ կազմութեան մէջ, ընդհանրապէս, խառն կը գտնուին հրաքարի (pyrite) այլ եւ այլ մասերն։ Հրաքարախառն խոյժք որք առհասարակ ամեն ածխանքաց մէջ կը պատահին՝ բաց օդի մէջ կը բորբոսին, կը վառին յանկարծական կերպիւ եւ յառաջ կը բերեն ծծմբաթթուաղ երկաթի և արդնահողի (alumine) զորս մոխրաջրոյ մէջ ժողովելով եւ փոշիացնելով կը գործածեն երկրագործութեան մէջ իրրեւ աղը պարարակ։

Ածխանքաց մէջ պայմանք եւ ահռելի պատահարք որք գրեթէ սովորական լրոց կարգն անցած են՝ յառաջ կուգան խոյժից այս վերջին տեսակին։ Որպէս ծանօթ է մասնագիտաց, ածխանքաց մէջ գտնուած առաւել կամ նուազ երկաթի քանակութիւն որ ծծմբուտ երկաթի (sulfure de fer) տեսակէն է և հանքագիտորէն կը կոչուի հրաքար՝ օդին չփմամբ, կը լուծուի և թթուածնի հետ միանալով յառաջ կը բերէ ծծմբաթթու (acide sulfurique)։ Տարրագիտական այս գործողութեան մէջոցին տարութիւն յառաջ գալով յանկարծ կը բռնկի եւ տեղի կ'ունենայ զարաւոր պայթում մի որ յաճախ անձանց եւ գործեաց անգարմանելի կորուստներ կը պատճառէ։ Մասամբ դարմանելու համար այս կորուստն, անգլիացի տարրագէտն Տավի հնարած է մի տեսակ կանթեղ որ կը կայանայ, ի մէջ այլոց, չրջապատել բոցն մետաղական թելերու մէջ։ Բոցն որ ըստ քանակութեան ածխածնի կը բարձրանայ կամ կ'իջնայ, կ'իմացնէ մօտալուտ վտանգն։ Երբ ածխածնի ծաւալն 1:12 լինի, կանթեղը բաց կայծոյտ բոցով մի կը լեցուի, երբ 1:3՝ բոցը կը լինի փայլուն, վերջապէս երբ 1:3՝ կը մարի յանկարծ եւ պայթումն տեղի կ'ունենայ վայրենական կերպիւ։ Որպէս կ'երեւի, Տավի կանթեղն իւր առաւելութեանց հետ ունի նաեւ անպատեհութիւն մի, այն է լուսոյ նուազութիւնը, վասն զի բոցն ամբողջապէս պատեալ է մետաղական թելերով։ Պ. Գոմպէն եղաւ որ կարողացաւ դարմանել այս թերութիւնը՝ պահելով հանգերձ նախնական ձեւին առաւելութիւնները։ Սա չրջապատեց բոցը թանձր բիւրեղով մի և աւելցուց պլնձեայ ծխման մի արագելու համար օդի հոսանքն որ ազատ կերպիւ եւեւեմուն կ'ընէ կանթեղին վարի մասն։ Այսպէս կազմակերպեալ կանթեղք ժամանակին կ'իմացնեն պայթմունք յորոց խուսափիլ պարտ է։ Շնորհիւ այս կանթեղին այժմ նուազ տեղի կ'ունենան ահռելի պատահարք քան հրբեմն։ Հանքագործք ոմանք անխոհեմութեամբ կը պատճառեն անտեղութիւններ որք ի կորուստ անձանց յաճախ տեղի կ'ունենան։ Սոքա լաւ լուսաւորելու համար իրենց աշխատատեղերը, կ'ստիպուին վերցնել կանթեղին վերի մասն և ահա այս պատճառաւ երբեմն տեղի կ'ունենան պայթմունք։ Կատարելապէս այն ատեն զերծ պիտի լինին հանքագործք այսպիսի վտանգներէն երբ ապահովութեան կանթեղի (lampe de sûreté) գործածութեան հետ նաեւ հանքավայրերու օդանորդութեան (aérage) միջոցն լաւապէս գործադրուի և ըստ կարելւոյն հանքաց մէջ աշխատող գործաւորին կեանքն ապահովուի և հարկ եղած ողջամիտ դիւրութիւնքն ձեռք առնուին։ Վերջերս այս մարդասէր զգաստարին յիրականութիւն այլ և այլ միջոցք խորհուած և ի փորձ դրուած են։ Ի մէջ այլոց, բոլորովին նոր և պարզ կանթեղ մի հնարուած է և որ ամեն առաւելութեամբքն հանդերձ կարէ ո՛ և իցէ մի տեղ դրուիլ, պատի, գետնի ելն։ վերայ միշտ ուղղաձիգ ուղղութեամբ և անհամեմատ լուսաւորութեամբ քան զնախորդ կանթեղս։ Որպէս յայտնի, նոյնպէս ի հանքաշահագործութեան նորանոր գիւտք եղած են ի գիւրութիւն աշխատութեանց և յաջողութիւն կենաց։

Խոյժք, ըստ երկրաբանութեան, կը պականին երկրորդ և երրորդ շրջանաց մէջ գտնուած կազմութեանց, բայց ընդարձակ և կարեւոր խաւերն առաւել կը գտնուին երրորդ շրջանի սորին մասանց մէջ։ Ընդհանրապէս, ի ձեւ խաւուց, 0,25-0,45 մեդր ընդարձակութեամբ գետիններ կը կազմեն խոյժք որք ծծուռի և կամ 20 առ հարիւր կաւի հետ խառն են։ առ հասարակ։]

Թուրքիոյ երկրաբանական քարտէսն աչքի առաջ ունենալով կը տեսնենք թէ երրորդ շրջանի վերարերեալ ընդարձակ գետիններ կան ամէն ուրեք, այնպէս որ երկրաբանք ամենք դատած են զԹուրքիա ընդհանրապէս երրորդ շրջանի կազմութեան, անշուշտ եւ ընդարձակ գետիններուն պատճառաւ։ Այս ենթադրութիւն, որպէս ընթերցողք առիթ ունեցան տեղեկանալ Թուրքիոյ հարստութեանց, բոլորովին ճիշդ չէ, զի կարեւոր հանքեր՝ անիշատակ ժամանակաց արդիւնք՝ կան Թուրքիոյ մէջ առ հասարակ, որպէս պղինձ, կապար, զինկ, անագ ևն, որք նախնական և երկրորդ շրջանաց գետիններուն մէջ միայն կը գտնուին և բնաւ երրորդ և այլ շրջանաց մէջ։

Սեւ ծովուն ափունքը քերելով կիվատէն մինչեւ Սելանիկի ծոցը կան գետիններ երրորդ շրջանի որք, կարեւոր իրենց խոյժից ընտրութեամբն, տեղական պիտոյից կը ծառայեն։ Թուրքիոյ խոյժից գլխաւորքն են.

1. Սերատիա նահանգին Գարա հիսարը շարքի գաւառին Իչ-քէօրփիսի Քարաքանա կոչուած տեղն, 2421 հեք. տարածութեամբ քարտիսի, խոյժի հանքն յանձնուած է Էշրիֆի էֆէնտիի։

2. Զմիւռնիա նահանգին Թիրէ գաւառային Եէնի-քէօյ ագարակին մօտերն խոյժի հանքն յանձնուած է Սթէֆան Նիլօպալօ և ընկ.

3. Սելանիկ նահանգին Սիրօզ գաւառին Գօթֆիրօս կոչուած տեղն գտնուած խոյժի հանքն յանձնուած է Պ. Ռէնպէլ և ընկ.

4. Զմիւռնիա նահանգին Սարէ գաւառային Քօփ-տաղը կոչուած տեղւոյն խոյժի հանքն յանձնուած է Յովհաննէս Մէյտաքեան և ընկ.

5. Զմիւռնիա նահանգին Սիրզալա գաւառին Թօրպալը գաւառակին Պալի տեղւոյն խոյժի հանքն յանձնուած է Իպրահիմ աղա և Մանուկ էֆէնտիի։

6. Խիւտավենտիկեար նահանգին Քարասի գաւառին Վարշալա-Տաղի խոյժի հանքն յանձնուած է Զմիւռնիոյ երկաթուղեայ վարչութեան։

7. Խիւտավենտիկեար նահանգին Սէնճան գաւառակին Եէնիէ-քէօյ կոչուած տեղւոյն խոյժի հանքն յանձնուած է Սթէֆանօ-Ռիզօ և ընկ.

8. Խիւտավենտիկեար նահանգին Սէնճան գաւառային Կէրմաստէն գիւղաքաղաքաքն Օնաշ գիւղին խոյժի հանքն։

9. Խիւտավենտիկեար նահանգին Քարասի գաւառին Հուսա գաւառակին խոյժի հանքն յանձնուած է Ռանքօ էֆէնտիին։

10. Բասրէտուն նահանգին Ճիստէ գաւառակին Զաս-բաշայի խոյժի հանքն յանձնուած է Տօնէլեան և ընկ.

11. Ճէզայիրը Պահրը Սէֆիա նահանգին Միտիլլի գաւառին Մօլօվոյի խոյժի հանքն յանձնուած է Ասլան պէյ և ընկ. Նոյնպէս պիտա գաւառին Պօղաս կղզւոյն խոյժի հանքն՝ Իսմայիլ պէյի։ Նոյնպէս Քալէի-Սուլթանիյէի Ճօմագը կոչուած տեղւոյն խոյժի հանքն Միւնիթի էֆէնտիի։ Նոյնպէս Քիոս կղզւոյն Քալամոտի կոչուած տեղը կայ ընդարձակ խոյժի հանք մը։

12. Կիրիտի Էսֆաքիա գաւառակին Թալաքէ կոչուած տեղը կայ ընդարձակ խոյժի հանք մը։

13. Կ. Պոլսոյ շրջակայներն, որպէս Զաթալճայի Տօմուզ-Տէրէի մօտ խոյժի հանքն յանձնուած է Բայզէր և ընկ. Նոյնպէս Զաթալճայի Քիւչիւք Զէքմէճէի մօտ Շամեր կոչուած տեղն՝ 164, 5 հեք. տարածութեամբ քարտէսի, կան ընդարձակ հանքեր խոյժի որք տեղացւոց պիտոյից կը ծառայեն։

Բաց աստի, Վո փորի ասիայն եղերաց վերայ, Իրվէ և Պարտիզակ գիւղերու և Խիւտավենտիկեար նահանգին Մանիսա լճին շրջակայներն կարեւոր խոյժի խաւեր գտնուած են վերջերս։ Իսիրնէ նահանգին այլ և այլ տեղերն, որպիսի են Զորլու, Մալկարա, Ռոտոսթօ (*), Մանասդր նահանգին Կէօրլեճէ գաւառին և Շքտարա նահանգին Տէրսա գիւղաքաղաքին շրջակայներն նաեւ կան մի քանի խոյժի խաւեր խիստ հարուստ։ Ասիոյ մէջ գտնուած խոյժից կարեւորագոյններն են, Զմիւռնիոյ Սօմա գաւառակին, Խիւտավենտիկեար նահանգին Թօրպալը գաւառակին, Միտիլլի և Քիոս կղզեաց, Էնոսի, Էմրոսի, Սինոսի և Քարիէրնի, Սերատիա նահանգին Քարահիսարը-Շարքիի, Ատանա նահանգին Այաշ գաւառակին և Ծովեզրաց, Լիբանանու շրջակայից, Տ. գրանակերտ նահանգին Քիմաս գաւառին շրջակայից, Քէօթահիոյ այլ և այլ կողմանց ընդարձակ խոյժի խաւերն

(*) Մակարայի խոյժի հանքն, ըստ նոյնոյն, ընտիր է։ Տեղացիք կը գործածէին իրենց պիտոյից, բայց յետոյ արգիլուեցաւ, ըստ տեղեկութեան Ռոտոսթօյի անտառաց Տեսչին որ կը ծանուցանէր զայս իրողութիւն և հրանգաց կը խնդրէր զայն։ հանքաց վարչութիւնն, յետ ստուգելոյ զընդարձակութիւն խաւուց և գտարածութիւն դեանին, բացորոշ հրամանաւ արգիլից չգործածել ցնոր կարգադրութիւն։ Նոյնպէս ըստ տեղեկագրոյն զոր Էտրնէի հանքաքան երկրաչափ Ասլանլեան էֆէնտի յղեց մօտերս առ հանքաց վարչութիւնն, Ռոտոսթօյէ կէս ժամ հեռաւորութեամբ Պանատոս, Եէնի-քէօյ և Քումպաղ գիւղերու մէջտեղն երեւան եկած է խոյժի ընդարձակ հանք մի յոյժ շահաբեր։ Տեղեկագիրն, ի մէջ այլոց, ընդարձակօրէն կը խօսի հողոց բնութեան և տեսակի խոյժին և կ'առաջարկէ հանքաց վարչութեան տեղացւոց արամագրութեան տակ դնել ի գործածութիւն երկաթագործաց, առ տենն պիտոյից և մասնաւորաբար ալիւրի չոգեշարժ գործարանաց որք վերջերս բացվացած են ի Ռոտոսթօ և ի շրջակայս։ Հրաւէր կը կարգամ հարենակցաց յօգուտ ի ձեռնարկութիւն արտօնագրոյն որ անշուշտ բայցաց փափաքելի է ստանալ։

որք շահագործութեամբ կրնան պարարել բազմաց քարկերն։

Որպէս կը տեսնուի ի վերուս, Թուրքիա անհամեմատ հարուստ է խոյժի հանքերով և առիթ կ'ընծայէ ճարտարագիտութեան էական միջոցն, այն է այրելի նիւթը, մասնակարարել ամենայն առատութեամբ։ Խոյժից լաւագոյն տեսակն այժմ կ'արժէ հրապարակին վրայ 11-15 ֆր. տակառաչափը, այսինքն 50-65 դահեկան։ Խոյժք, իբրեւ ընտրելագոյն այրելի նիւթք, կարեն գործածուիլ մասնաւորապէս երկաթի և կրի բովուց, գործարանաց և խոհանոցաց մէջ, իսկ փայտ և ածուխ չգտնուած երկիրներու մէջ առ հասարակ ամէն տեսակ թէ՛ առտնին և թէ ճարտարագիտական պիտոյից։

Ամբողջացնելու համար այրելի նիւթոց ցանկն յաւելումք նաև կիզակոզերն (tourbes) որք թուխ կամ սեւագոյն, սպնդանման, առաւել կամ նուազ գիւրաբաց, կազմուած են ինչ ինչ բուսոց մնացորդներէն որք ճահճախառնուտ և ջրոտ հողոց մէջ ընդհանրապէս կ'ամին և խիստ մօտ ժամանակի արդիւնք են, նոյն իսկ այժմ մեր աչաց առջեւ կը գոյանան։ Բացաւաւ կամ անրոց կ'արրին արձակելով չոր խոտի հոտ։ առ տենն պիտոյից կը գործածուին իբր ջերմանիթ (chauffage) և իւր ածիւնք կը ծառայեն ջերկրագործութեան իբրեւ աղբ ընտրելագոյն ի պարարակ հողոյ։

Կան երկիրներ ուր միայն կիզահողերու ընդարձակ գետիններ կը գտնուին և հանքածուխ կամ խոյժ ոչ երբէք, որպիսի են Հոլանտա, Վէսթֆալիա, Հանովրա, Բրուսիոյ և Սիլէզիոյ այլ և այլ կողմերն։ Ի Գոպիա, առաւել քան քառասուն նահանգաց մէջ, կան ընդարձակ կիզահողի գետիններ յորս 40,000 գործաւորք — այր, կին, տղայ — կ'աշխատին անդադար։ Տարեկան արտադրութիւնք 13,000,000 ֆրի կը հասնին, թող զայլս։

Մ. Ս. ԵԿԵՆԵԱՆ

Հնդիաքան-Երբրաչ

ՕՖԱՊՈՒԻԲՈՒԷԻԻՆԻ

320—ԲԵՐԱՑԻ ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ—320

Պէ՛ Մաչլէ ով

ԱՊՐԱՆԱՑ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌՈՒՄՆ

Արանց, կանանց եւ տղայոց համար

Օ ՖԱՊՈՒԻԲ ՌԷԻԻՆԻ Մեծ Վաճառատունք, հեռաւորյով իրենց ցարդ բռնած ուղղութեան, կը կազմակերպեն Աբրոսովոր Ֆէ՛ վաճառատ մը որ պիտի սկսի ներկայ յուլիս 18|30ին։ Կարելի եղածին չափ շատ ապրանք վաճառելու և այսպէս արդի սահմանին մէջերը վերանորոգելու համար, յիշեալ հաստատութեան տեսարք, առանց ոնէ զոհողութեան առիթ կասելու, այս անգամ բացառապէս գրած են այնպիսի գնդեալ գներ որ անտարակոյս իրենց բաւական յաճախորդք պիտի փութան օգտուիլ այս անզուգական առիթէն։ Արդարեւ չափազանց զեղչեալ գներով կարելի պիտի ըլլայ գնել Շրջազգեստից համար Բրդեղէն, Մետաքսեղէնք և Թաւիշ, Մոդոսքոլ, Շրջազգեստի համար գրգռելիք, Վարագոյրի համար կիրուա, Զանազան կտաւք, Գոլշոյտ և Կշռէլ, Ամեն տեսակ Ֆլանէլ, Հովանոցք և Անձրեւապահք, Թաշկինակ, Փողպատ, Զեռնոց, Գոլսէ, Ժէրսէյ, Անկոյնի ծածկոց, Զուլիցերական ապրանքներ, Բաճալուէն, Լոգարանի համար պիտոյք, Սեղանի ճերմակեղէնք, Ամերիկան և ուրիշ հազար առարկայներ արանց, կանանց և տղայոց համար։

ԶԱՆԱԶԱՆ ԱՌԻԹՆԵՐ

Շրջազգեստի համար բրդէղէն, 4 ½|2ի տեղ 2 ¾| զրուշ։ Պասմա, 2 զրուշոյը 1 ¼|4։ Ֆլանէլէ ժիլէ զուտ բրդէ, սկսեալ 7 զրուշէ։ Մետաքսեայ սաղէն, 5 ½ զրուշոյը 3 ½ ի։ Շուէտական կաշիէ ձեռնոց լաբ կոճակով, 9 զրշ։ Սկզբնատառերով թաշկինակ, 12ը 8 զրշէ սկսեալ։ Կանանց համար բրդեայ ժէրսէյ, սկսեալ 18 զրշէ։ Կանանց համար ճերմակեղէնք, անզուգական զեղչով։ Ցարդեայ գըլխարկներ 75 % զեղչով։

ՀՈՍԱՒԻՏ ՆԻՒԹԵՐ, ԺԱՊԱՒԻՆԳ,

1917 ԺԱՆԵԱԿԻՑ 2—15

ՈՐՈԾ ԳԻՆ.—ԿԱՆԽԻԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄՆ

ՏՕԲԻԹԷՕՐ Վ. ՕՐՄԱՆԵԱՆ

ԲԺՇԿԱՊԵՏ ԱԶԳ. Ս. Փ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ

Պատիւ ունի ծանուցանել թէ իւր բընակութիւնը փոխադրած է Օրթագիւղ Թաշ Ներտիվէն Երէկնի Քիլիսէ փողոց թիւ 32, ուր ամեն օր առաւօտեան եւ երեկոյեան ժամերուն պատրաստ է հիւանդ ընդունիլ եւ հիւանդաց տուներն այցելել։

Սակայն ըստ առաջնոյն պիտի գտնուի դարձեալ ամեն օր ի Բերա իւր նախկին հասցէն Ղբրը փողոց թիւ 1, երիուշաբթի, չորեքշաբթի եւ ուրբաթ օրերը կէս օրէն առաջ, իսկ երեքշաբթի, հինգշաբթի եւ շաբաթ օրերը կէս օրէն վերջ։

Ինչպէս նաեւ ամեն օր բացի կիւրակէէ կէս օրէն անմիջապէս վերջ պիտի գտնուի Պոլիս Պահէճ Քարու թիւ 18 Մէրհամէթճեան դեղարանն։

Իսկ Ղալաթիոյ կողմի համար, պէտք է դիմել կամուրջին մօտ Մատէլլայի դեղարանը։ 1644 28—40

Ա Զ Դ

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

Կը ծանուցուի հասարակութեան թէ կարող է երկաթուղեաց յառաջիկայ վիճակահանութեան բաղդատոմսերէն գնել Օսմ. կայս. Պանքայի Ղալաթիոյ գրասենեկաց մէջ, ամեն օր, ժամ 10 էն մինչեւ 3 ½ (Ը. Ե).

1534

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Ժ. Տ. Ծանէթթոյի Դրամատունն ի Ղալաթիա, կը ծանուցանէ հասարակութեան թէ ի վաճառ հանած է Բռամէսներ Բուսէլիի երկաթուղեայ արժէթղթոյ, որոց վիճակահանութիւնը պիտի կատարուի յառաջիկայ օգոստոս 1ին (Ն. Տ.) Այրքուլի Փողերանցն, ի ներկայութեան կայսերական Գոմիսէրին և Օսմանեան Կայսերական Պանքային պատուիրակաց։

350 թիւեռ պիտի չահին։

Մեծ Բաժին 600,000 ֆրանք։

Երկրորդ բաժին 60,000 ֆրանք ևն ևն։

Ամրողջ տոմսին գինն է 5 ղրշ, և քառորդ տոմսին գինն 2 ղրշ։

Շահուց մէկ քառորդին իրաւունք ունեցող 100 տոմսի ի միասին գինն է 100 ղրշ, 25 տոմսին՝ 50 ղրշ, 10 տոմսին՝ 20 ղրշ, 5 տոմսին 10 ղրուշ։

Բաց աստի կարելի է առնուլ բուն արժէթուղթերն, իրր ուանդ թողլով արժէթղթին արժէքն և մէն մի թուղթն համար 5 ղրուշ վճարելով։

Դրամատունս կը ծանուցանէ նմանապէս թէ կը վաճառէ Բուսէլիի երկաթուղեաց բուն արժէթղթեր և ուրիշ օսմանեան արժէթուղթեր Պորսայի գնով, և թէ կը կատարէ Պանքայի ամեն գործառնութիւններ, ինչպէս գնում եւ վաճառում ամեն պետութեանց արժէթղթերու, կտրոնները վճարում, զանազան վիճակահանութեանց առած տոմսերու վճարում, արժէթղթերու վրայ կանխավճար, արժէթղթոց ուանդ, Լոնտոնի, Բարիզի, Վիէննայի, Պերլինի, Լայբցիկի, Օսէսայի ևն վրայ չէք ետ ևն։

Դրամատունս կը ծանուցանէ միանգամայն անոնց որք Գերմանական վիճակահանութեանց տոմսեր գնած են իրմէ, թէ յառաջիկայ վիճակահանութեանց տոմսերը պիտի բաշխուին փափաքողաց և գաւառաց յանձնարարդներուն։ 5—5

1464 Ժ. Տ. ԾԱՆԷԹԹՈՅ

Ղալաթիա, Գոմիսոն խան, թիւ

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ ԱՆԳԼ. Ոսկի 1,000,000 — **"ՖԻՆԻՔՍ"** — Հիմնեալ ի Լընտըն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որդ բաժնետերերք Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 16,000,000 Անգլ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար։

1799

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակի՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստոյգ բագրելոցս, որք ունիմք վասնզոր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. միակ գործակալք ի Պոլիս և ի Շրջակայս

Թիւ 12, Սանտալճը խան, Ղալաթիա, Աւստրիական թղթատան վերեւ։

Բուժելի երկաթուղեաց 111Ռդ վիճակահանութիւնը.—Ցառաջիկայ յուլիս 20 (օգոստոս 1 ըստ եւրոպացւոց) քաշուելիք վիճակահանութեան վաւերացեալ բրօշուրները, Ղալաթիա Քօմիսիոն խանին դիմացը թիւ 9, Ղ. Փ. Զորուբեան դրամատան ժ.ջ կը ծախուին, ամբողջ պարգեւ շահող մէն մի տոմսը 5 1/2 ու քառորդը 2 1/2 ղրուշի։

Մեծ պարգեւ 600,000 Ֆրանք։

Նաև ամեն տեսակ պարգեւաւոր վիճակահանութեանց պաշտօնական ցուցակներով յամախորդաց արժէքուղթերուն թիւերը կը քննուին ու շահուածները կը վճարուին ու եւրոպական զանազան արժէքուղթերու առուծախի ու կտրոններու վճարման ու մեծաչափ լոգերու գնման համար ուղղակի պէտք է դիմել՝

Ղալաթիա Քօմիսիոն խանին դիմացը թիւ 9

Ղ. Փ. ԶՈՐՈՒԲԵԱՆ դրամատունն

1703 4—5

ԱԶՄԱՏՈՒՇ

Ի ՊԱՅՊՈՒՐԴ ՀԱՄՈՒԶ

ՖԻՆ ԱՆՁՐԼԱՔ ԵՕԳՈՒՇՈՒ Կ. ՊՕԼԻՍ

Յ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

Սոյն կազմատան մէջ կան Եւրոպական նորընտիր և կատարեալ գործեալ մեքենայք որոնցմով կը կազմուին և կը յօրինուին

ԶԱՓԱՒՈՐ ԳՆԵՐՈՎ

ԳԻՐՔԵՐ գեղեցիկ և հաստատուն

ՏՈՒՄԱՐՆԵՐ, վաճառականական եւ ԱՇՏԵՏՈՄՍՆԵՐ, խիստ մաքուր և ընտիր։

Յաճախորդաց դիւրութեան համար կազմատունը ունի իրեն կցորդ վաճառատուն մը թիւ 27 Ֆինճանճըլար-Եօղուշը, ուր կ'ընդունուին յանձնարարութիւնք և ուր կը վաճառուին նաեւ գրագրական ամեն տեսակ պիտոյք, ընտիր թուղթ գրիչ, տումարք, պայուսակ, գրապանակ եւ եւ։

736

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԱՌ

Ընդ Փլ. Առէլա, Ն. Գալաց և Օսմանի

ԹՈՒՄԱՍ ՈՒԻԼՍՈՆ

ՈՐԻՒՐ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թանց	Անուանք	Թանց
Ալպանս	2,000	Լէբանան	4,500
Անէրլ	3,000	Մարսէլիա	4,800
Ալիս	1,300	Պարուէն	2,500
Գասսանս	3,500	Պէյրութ	2,000
Գօրսաթնս	2,200	Ներ	2,000
Գրան	3,000	Օթելլո	5,000
Գէլրա	2,600	Գէլանտ	3,000
Գէլիրա	2,500	Գէրմանիա	1,500
Գամէ	2,100	Գէդ	2,000
Գաբ	2,000	Գասթինգ	1,200
Գամ	2,700	Գաղերտ	3,200
Տիս	2,500	Գասդէ	1,700
Ջամնա	1,800	Գիզ	3,800
Լրաբ	3,600	Լիմնոս	4,500
Տրաբ	2,600	Լիմասոլ	5,200
Ֆալքան	800	Լարնաքա	3,000
Տիս	1,700	Լամնա	5,500
Ֆլամինկ	1,600	Լամնա	3,500
Կուլիզ	5,500	Ֆալեզ	4,000
Էգէանս	2,200	Սաֆ	2,000
Ջոլ	1,800	Մէլվիլ	2,000
Դրսանս	2,200	Սորէնդ	4,300
Հանկ		Թասսոս	1,200
Հէր	2,000	Թ. Ռէլիֆ	3,600
Հիասալիս	3,000	Թիլեր	1,300
Հիւմորեդ	1,200	Թօլեա	2,800
Ձիս	2,300	Փանդ	3,600
Բէլա	2,000	Եէասս	1,500
Բաֆա	2,200	Զէրա	3,000
Լեն	2,000	Զէրա	4,100

Սալիրս չոգենաւը, նաւապետ Ռոմերս, ընդհանուր վաճառքով Հալէն և Անվերսէն ասա կ'ապասուի յառաջիկայ երկուշաբթի, ամսոյս 30ին։

Լէբանոս չոգենաւը, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հալ և ամսոյս 27ին պիտի մեկնի Կ. Պոլիս գալու համար։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կը ընծայուի

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ

Ֆ. ՀԻՏ ԵՒ ՈՒԻՅՕ

Գործակալք

Թիւ 57-18, Քիւչիւք Միւլէթ խան Ղալաթիա

1601

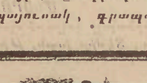

ԲԱՌԱՔԵԱՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՌԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Հիւսիսային, Մէրսէյլիոյ և Օսմանի գլխաւոր կանոնաւորապէս քանոց

Անուանք	Թանց	Նաւապետք
Այա Սոֆիա	3,000	Զէրա
Աբարան	2,500	Ռոմբլա
Անգլիա	2,500	Բրուիսլար
Լոքանիա	2,500	Ռուիլա
Մասէանիա	3,500	Մարշ
Բուլգարիա	2,800	Ֆոթրգանիլ

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վճարք կ'ընդունի եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամեն գիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորացի։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ ԲԱՌԱ ԵՒ ԸՆԿ

1536 Գործակալք

ՇԻՆՈՒԹԵԱՆ ՓԱՌՏԻ ՏԱԽՏԱԿՆԵՐ

Զանազան չափերով եւ տեսակներով

Գ. ԷՄ. ՎԷՆՇԷՆՏՅՆ ԵՒ ՈՐԴԻՈՅ ՍԼՈՅԱՐԱՆԷՆ

ի Խէրսոն (Ռուսիա)

Մեր մի յատկութիւն, ինչպէս Ռուսիոյ հիւսիսակողմէն եկած ամեն փայտերը, շատ գերազանց են կարգի և Անատոլուի փայտերէն, ու շատ աւելի ամուր։

Որոշ պայմաններով գնմանց համար դիմել փայտի մթերանոցի վարչութեան։

Գալաթիա Եէրի, թիւ 148

Անորոշ պայմաններով գնմանց համար դիմել առ գրասենեակի Լիմանուէլ Վէնդէլին և որդւոց առն, Տէրբէ-Բէյ Կ. Պոլսոյ

16—25 1827 Մոհանէ թիւ 8 Մ. ՇՐԱՅՊԸՐ

ԳԱՐԵՋՈՒՐ ՏԱԿԱՌՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

ՍԴԻՆՖԻԼՏ (ԿՐԱՔ)

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ՐԻՆԻՆԿՀԱՒԱՋ ԵՂԲԱՐՑ

Ամենէն ընտիր տեսակ միշտ թարմ

Ընդհանուր կեդրոնատեղի Մ. ՄՈՐԻՋԻՕ ՖՐԱՆՇԻ

Վայվատա, Վիզաւիս խան, Ղալաթիա, Եկեղի խանի քով

ՍԴԻՆՖԻԼՏ գործարանն, որ կը գտնուի ԿՐԱՔ քաղաքին մէջ (Իտալիա), առաջնակարգ հաստատութիւն մ'է՝ 1852ին հիմնեալ, և Աւստրիոյ միւս գաղութի գործարանաց արտադրանքէ 45,000 հարիւրաւոր։ 1713

Հ. ԼԱՆԺ

24, Բէրլէրդէ գաղար
32, Մահմուտիէ գաղար
Գալաթա

ԿՐԿԱԹԵՂԻՆԵՐ ԳՈՐԾԻՔ ԱՄԻՍ ՏԵՍ

ԽՈՀԱՆՈՑԻ ԳՈՐԾԻՆԵՐ

(Պնիէ, մուլտոց և թաշկինակ երկարէ)

ԽՈՀԱՆՈՑԻ ԶՄԻԼԻՆԵՐ

ԲԼԳԴՈՒԼՈՎ ՏԱՊՅՈՂ ՎԱՌԱՐԱՆՆԵՐ

ՊԱՐՏԷԶԻ ԿԱՀԵՐ

Ուռուցիներ գործիներ, Ալազանի շտորուստներ

ԱՆԴԼԻԱԿԱՆ ԵՒ ԳԼՂԻԱԿԱՆ ԳԱՆԱԿՆԵՐ

ԵՐԻՊԱԳԱՐԾԱԿԱՆ ՄԵՐԵՆԱՑԻ

Տատանոցք-Կշռորդք-Ցորենի կշռորդ

Չոր հանք Գիպսագանք Գործիք

Հաստոցք Գործարան Ատաղձագործ Գործիք

Գրիչ Գրիչ Գրիչ

Գրիչ Գրիչ Գրիչ

Գրիչ Գրիչ Գրիչ